

EIROPAS LĪGUMS

par asociācijas izveidošanu starp Eiropas Kopienām un to Dalībvalstīm, no vienas puses,
un Latvijas Republiku, no otras puses

BEĻĢIJAS KARALISTE,
DĀNIJAS KARALISTE,
VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,
GRIEĶIJAS REPUBLIKA,
SPĀNIJAS KARALISTE,
FRANCIJAS REPUBLIKA,
ĪRIJA,
ITĀLIJAS REPUBLIKA,
LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,
NĪDERLANDES KARALISTE,
AUSTRIJAS REPUBLIKA,
PORTUGĀLES REPUBLIKA,
SOMIJAS REPUBLIKA,
ZVIEDRIJAS KARALISTE,
LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTĀ KARALISTE,

Līguma par Eiropas Savienību, Līguma par Eiropas Kopienas izveidošanu, Līguma par Eiropas ogļu un Tērauda Kopienas izveidošanu, Līguma par Eiropas Atomenerģētikas Kopienas izveidošanu līgumslēdzējas puses, turpmāk tekstā sauktas par "Dalībvalstīm", un

EIROPAS KOPIENA, EIROPAS ATOMENERĢĒTIKAS KOPIENA un EIROPAS OĢĻU UN TĒRAUDA KOPIENA, turpmāk tekstā sauktas par "Kopienu",

darbojoties Eiropas Savienības ietvaros, no vienas puses,

un LATVIJAS REPUBLIKA, turpmāk tekstā saukta par "Latviju", no otras puses,

ATSAUCIETIES uz vēsturiskajām saiknēm starp Pusēm, un to kopējām vērtībām;

ATZĪSTOT, ka Kopiena un Latvija vēlas nostiprināt šīs saiknes, izveidot ciešas un ilgstošas attiecības uz savstarpējas ieinteresētības pamata, kas ļautu Latvijai piedalīties Eiropas integrācijas procesā, lai nostiprinātu un tālāk attīstītu iepriekš izveidotās attiecības, jo sevišķi ar Līguma par Tirdzniecību un Komerčiālo un Ekonomisko Sadarbību un ar Līguma par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītajiem Jautājumiem starpniecību;

ŅEMOT VĒRĀ abpusējo ieinteresētību politisko un ekonomisko brīvību, kuras ir šī Līguma pamatā, intensificēšanā, un lai palīdzētu attīstīties Latvijas jaunajai ekonomiskajai un politiskajai sistēmai, kura respektē -- saskaņā ar, inter alia, pasākumiem, kas veikti Eiropas Drošības un sadarbības apspriedes (EDSA) un Organizācijas drošībai un sadarbībai Eiropā (ODSE) kontekstā -- likuma varu un cilvēka tiesības, ietverot pie minoritātēm piederošo personu tiesības, daudzpartiju sistēmu ar brīvām un demokrātiskām vēlēšanām un liberalizāciju, kas vērsta uz noteiktas pārejas uz tirgus ekonomiku pabeigšanu;

SAPROTOT, ka Latvija ir veikusi ievērojamus un veiksmīgus reformu centienus politiskajā un ekonomiskajā jomā, un ka šie centieni tiks turpināti;

ŅEMOT VĒRĀ abpusējo ieinteresētību to vienošanos īstenošanā, kuras ir pieņemtas EDSA ietvaros, jo sevišķi to, kas izklāstītas Helsinku Noslēguma Aktā, Madrides, Vīnes un Kopenhāgenas sanāksmju nobeiguma dokumentos, Parīzes Hartas Jaunajai Eiropai dokumentos, EDSA Bonnas konferences noslēguma dokumentos, 1992. gada EDSA Helsinku dokumentos, Eiropas Cilvēktiesību Konvencijā, Eiropas Enerģētikas Hartas Līgumā, kā arī Lucernas 1993. gada 30. aprīļa Ministru konferences deklarācijā;

VĒLOTIES veicināt labākus kontaktus starp saviem pilsoņiem, kā arī brīvu informācijas un ideju kustību, saskaņā ar to, kā puses vienojušās EDSA un ODSE ietvaros;

APZINOTIES šī Līguma svarīgumu, lai Eiropā izveidotu un nostiprinātu uz sadarbību balstītu stabilitātes sistēmu ar Eiropas Savienību kā vienu no tās balstiem;

ATZĪSTOT, ka pastāv nepieciešamība turpināt, ar Kopienas palīdzību, Latvijas politiskās un ekonomiskās reformas;

ŅEMOT VĒRĀ Kopienas vēlēšanos dot savu ieguldījumu šo reformu ieviešanā un palīdzēt Latvijai pārvarēt strukturālo pārkārtojumu ekonomiskās un sociālās sekas;

ATZĪSTOT, ka pilnīga šī Līguma īstenošana ir saistīta ar atbilstošu ekonomisko un politisko reformu programmas īstenošanu Latvijā;

ATZĪSTOT vajadzību reģionālās sadarbības turpināšanai starp Baltijas valstīm, ņemot vērā, ka ciešākai integrācijai starp Eiropas Savienību un Baltijas valstīm, pašu Baltijas valstu starpā un arī plašākā reģionālā kontekstā ir jānoris paralēli;

ŅEMOT VĒRĀ abpusējo ieinteresētību liberalizēt tirdzniecību, balstoties uz Vispārējās Vienošanās par Tarifiem un Tirdzniecību (VVTT) un Pasaules Tirdzniecības Organizācijas (PTO) principiem;

PAREDZOT, ka šis Līgums radīs jaunu gaisotni ekonomiskajām attiecībām starp tām un vispirms tirdzniecības un ar tirdzniecību saistīto lietu un ieguldījumu attīstībai, kas ir būtiski ekonomikas pārbūvei un tehnoloģijas atjaunošanai;

PATUROT PRĀTĀ, ka politiskais dialogs jautājumos, par kuriem pastāv abpusēja ieinteresētība, ir izveidots ar 1992. gada maija kopīgo deklarāciju;

VĒLOTIES attīstīt un pastiprināt pastāvīgu politisko dialogu daudzpusējās struktūras ietvaros, ko izveidoja 1993. gada jūnija Kopenhāgenas Eiropas Padome un nostiprināja Eiropas Savienības Padomes 1994. gada 7. marta lēmums, un 1994. gada decembra Esenes Eiropas Padomes secinājumi;

ATSaucoties uz to, ka Latvija ir Rietumeiropas savienības (RES) asociēts partneris kopš 1994. gada maija, un ka tā piedalās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) Partnerattiecību Mieram Programmā;

ATZĪSTOT devumu, ko Stabilitātes Pakts Eiropā var veikt stabilitātes un labu kaimiņattiecību veidošanā Baltijas reģionā, un apliecinot savu gatavību strādāt kopīgi, lai veiksmīgi īstenotu šo iniciatīvu;

ŅEMOT VĒRĀ Kopienas gatavību pielietot sadarbības un ekonomiskās, tehniskās un finansu palīdzības mehānismus globālā un ilggadējā mērogā;

PATUROT PRĀTĀ ekonomiskās un sociālās atšķirības starp Kopienas un Latviju un tādējādi atzīstot, ka šīs asociācijas mērķi var tikt sasniegti ar atbilstošu šī Līguma noteikumu palīdzību; VĒLOTIES izveidot kultūras sadarbību un attīstīt informācijas apmaiņu;

ESOT GATAVAS izveidot struktūru sadarbībai, kas vērsta uz nelikumīgu darbību nepieļaušanu;

ATZĪSTOT, ka Latvijas gala mērķis ir kļūt par Eiropas Savienības dalībvalsti, un ka asociācija ar šī Līguma starpniecību, pēc Pušu ieskatiem, palīdzēs Latvijai sasniegt šo mērķi;

ŅEMOT VĒRĀ pievienošanās gatavošanas stratēģiju, ko pieņēma Esenes Eiropas Padome 1994. g. decembrī, kas tiek politiski ieviesta, starp asociētajām valstīm un Eiropas Savienības institūcijām izveidojot strukturētas attiecības, kas palielina savstarpējo uzticību un izveido ietvarus, lai izskatītu jautājumus, par kuriem pastāv abpusēja ieinteresētība,

VIENOJĀS PAR SEKOJOŠO:

1. PANTS

1. Ar šo tiek izveidota asociācija starp Kopienu un tās Dalībvalstīm, no vienas puses, un Latviju, no otras puses.

2. Šīs asociācijas mērķi ir:

- nodrošināt piemērotus ietvarus politiskajam dialogam starp Pusēm, kas ļautu attīstīt ciešas politiskās attiecības,

- pakāpeniski izveidot brīvās tirdzniecības telpu starp Kopienu un Latviju, kas ievērojamā mērā aptvertu praktiski visu tirdzniecību starp tām,

- veicināt tirdzniecības izvēršanu un harmoniskas ekonomiskās attiecības starp Pusēm un tādējādi veicināt dinamisku ekonomisko attīstību un uzplaukumu Latvijā,

- nodrošināt pamatu ekonomiskai, finansiālai, kultūras un sociālai sadarbībai un sadarbībai nelikumīgo darbību nepieļaušanā, kā arī Kopienas palīdzībai Latvijai,

- atbalstīt Latvijas centienus attīstīt tās ekonomiku un pabeigt noteiktu pāreju uz tirgus ekonomiku,

- nodrošināt piemērotus ietvarus Latvijas pakāpeniskai integrācijai Eiropas Savienībā. Latvija rīkosies virzienā uz šajā ziņā nepieciešamo priekšnosacījumu izpildi,

- izveidot institūcijas, kas piemērotas tam, lai šo asociāciju padarītu iedarbīgu.

I SADAĻA VISPĀRĒJIE PRINCIPI 2. PANTS

1. Demokrātijas principu un cilvēktiesību, kas pamatojas uz Helsinku noslēguma dokumentu un Parīzes Hartu Jaunajai Eiropai, ievērošana, kā arī tirgus ekonomikas principi, nosaka Pušu iekšējo politiku un ārpolitiku un veido šī Līguma būtisku sastāvdaļu.

2. Puses uzskata, ka reģiona labklājībai un stabilitātei nākotnē ir būtiski, lai Baltijas valstis uzturētu un attīstītu sadarbību savā starpā, un Puses darīs visu nepieciešamo, lai padziļinātu šo procesu.

3. PANTS

1. Šī asociācija ietver pārejas periodu, kas minēts konkrētos turpmākajos pantos un kas vēlākais beidzas 1999. gada 31. decembrī.

2. Asociācijas Padome, kas minēta 110. pantā, tālāk tekstā saukta par "Asociācijas Padomi", paturot prātā, ka tirgus ekonomikas principi ir būtiski šai asociācijai, regulāri pārbauda šī Līguma īstenošanu un to, kā Latvija ievieš ekonomiskās reformas, pamatā esot preambulā izklāstītajiem principiem.

3. Pārejas periods, kas aplūkots 1. paragrāfā, neattiecas ne uz II, ne arī uz III Sadaļu.

II SADAĻA
POLITISKAIS DIALOGS
4. PANTS

Politiskais dialogs starp Eiropas Savienību un Latviju ir jāattīsta un jāintensificē. Tam ir jāpavada un jānostiprina tuvināšanās starp Eiropas Savienību un Latviju, jāatbalsta tās politiskās un ekonomiskās izmaiņas, kas notiek vai jau ir realizētas šajā valstī, un jāveicina ciešu solidaritātes saikņu un jaunu sadarbības formu izveidošanos starp Pusēm. Politiskajam dialogam ir jo sevišķi jāveicina sekojošais:

- Latvijas arvien pieaugošu tuvināšanos Eiropas Savienībai;
- pieaugošu vienprātību Pušu viedokļos par starptautiskajiem jautājumiem, un jo sevišķi par tiem jautājumiem, kas ir vienai vai otrai Pusei būtiski svarīgi;
- labāku sadarbību jomās, uz kurām attiecas Eiropas Savienības kopīgā ārlietu un drošības politika;
- drošību un stabilitāti Eiropā.

5. PANTS

Politiskajam dialogam ir jārisinās daudzpusējos ietvaros un saskaņā ar formām un praksi, kādas radītas ar Centrāleiropas asociētajām valstīm.

6. PANTS

1. Ministru līmenī abpusējs politisks dialogs notiek Asociācijas Padomē, kam ir vispārējā atbildība par jebkuru jautājumu, kuru Puses vēlētos aplūkot tās ietvaros.

2. Ar Pušu piekrišanu, var tikt ieviestas arī citas abpusējā politiskā dialoga formas, jo sevišķi:

- kur nepieciešams, to vadošo amatpersonu (politisko direktoru līmenī) tikšanās, kas pārstāv Latviju, no vienas puses, un Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Kopienu Komisijas Prezidiju -- no otras;
- visu diplomātisko kanālu pilnīga izmantošana starp Pusēm, ieskaitot atbilstošus kontaktus trešajās valstīs un Apvienotajās Nācijās, EDSA un citos starptautiskos forumos;
- Latvijas iekļaušana to valstu grupā, kas saņem regulāru informāciju par aktivitātēm, kas tiek veiktas kopīgās ārējās un drošības politikas ietvaros, kā arī informācijas apmaiņa nolūkā sasniegt mērķus, kas minēti 4. pantā;
- jebkādi citi līdzekļi, kas dotu noderīgu ieguldījumu, lai nostiprinātu, attīstītu un paātrinātu šo dialogu.

7. PANTS

Parlamentārā līmenī politiskais dialogs risinās Asociācijas starp Eiropas Kopienām un to Dalībvalstīm un Latvijas Republiku Parlamentārās Komitejas (turpmāk tekstā saukta par "Parlamentāro Komiteju") ietvaros.

III SADAĻA
BRĪVĀ PREČU KUSTĪBA
8. PANTS

1. Kopiena un Latvija pakāpeniski izveido brīvās tirdzniecības telpu ar pārejas periodu ne ilgāku kā četrus gadus, sākot ar 1995. gada 1. janvāri, kad stājās spēkā Līgums par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītiem Jautājumiem, saskaņā ar šī Līguma noteikumiem un atbilstoši tiem, ko paredz VVTT un PTO.

2. Preču klasifikācijai tirdzniecībā starp abām Pusēm ir pielietojama Kombinētā Preču Nomenklatūra balstīta uz Harmonizēto Sistēmu.

3. Katras preces pamattarifs, uz kuru ir attiecināmas tās secīgās atlaides, kas noteiktas šajā Līgumā, ir tas, kas noteikts Pielikumos II līdz IV un X, vai arī tas, kas reāli tiek pielietots erga omnes ar 1995. gada 1. janvāri -- tas no šiem diviem, kurš ir zemāks.

4. Ja pēc 1995. gada 1. janvāra jebkāda tarifu samazināšana tiek pielietota uz erga omnes bāzes, īpaši samazinājumi, izrietoši no Tarifu Līguma, kas noslēgts VVTT Urugvajas raunda rezultātā, šādi samazināti tarifi nomainīs 3. paragrāfā minētos pamattarifus, sākot ar to datumu, kad tiek pielietots samazinājums.

5. Kopiena un Latvija savstarpēji paziņos viena otram attiecīgos pamattarifus.

I nodaļa
Rūpniecības preces

9. PANTS

1. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz tām precēm, kuru izcelsme ir Kopiena un Latvija un kuras ir minētas Kombinētas Nomenklatūras 25. līdz 97. nodaļās, izņemot tās preces, kas minētas Pielikumā I.

2. 10. līdz 14., ieskaitot, pantu noteikumi neattiecas uz precēm, kas minētas 16. pantā.

3. Tirdzniecība starp Pusēm ar precēm, uz kurām attiecas Līgums, ar kuru tika izveidota Eiropas Atomenerģētikas Kopiena, tiks veikta saskaņā ar tā Līguma noteikumiem.

10. PANTS

1. Importam pielietojamie muitas tarifi Kopienā Latvijas izcelsmes precēm tiek atcelti ar 1995. gada 1. janvāri.

2. Kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzīgu efektu attiecībā uz Latvijas izcelsmes preču importu Kopienā tiek atcelti ar 1995. gada 1. janvāri.

11. PANTS

1. Muitas tarifi importa precēm, kas pielietojami Latvijā attiecībā uz Kopienas izcelsmes precēm, izņemot tām, kas minētas Pielikumā II un III, tiek atcelti ar 1995. gada 1. janvāri.

2. Muitas tarifi importa precēm, kas pielietojami Latvijā attiecībā uz tām Kopienas izcelsmes precēm, kas minētas Pielikumā II, tiek pakāpeniski samazināti saskaņā ar šādu laika grafiku:

- 1996. gada 1. janvārī katrs tarifs tiek samazināts līdz 50% no pamattarifa lieluma,

- 1997. gada 1. janvārī tiek atcelti atlikušie tarifi.

3. Muitas tarifi importa precēm, kas pielietojami Latvijā attiecībā uz tām Kopienas izcelsmes precēm, kas minētas Pielikumā III, tiek pakāpeniski samazināti saskaņā ar šādu laika grafiku:

- 1997. gada 1. janvārī katrs tarifs tiek samazināts līdz 50% no pamattarifa,

- 1999. gada 1. janvārī tiek atcelti atlikušie tarifi.

4. Kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzīgu efektu attiecībā uz Kopienas izcelsmes preču importu Latvijā tiek atcelti ar 1995. gada 1. janvāri.

12. PANTS

Noteikumi par muitas tarifu atcelšanu attiecībā uz importa precēm attiecas arī uz tiem muitas tarifiem, kam ir fiskāls raksturs.

13. PANTS

Kopiena un Latvija ar 1995. gada 1. janvāri savstarpējā tirdzniecībā atceļ jebkurus maksājumus, kam ir ekvivalenta nozīme kā importa preču muitas tarifiem.

14. PANTS

1. Eksporta preču muitas tarifi un maksājumi, kam ir tiem ekvivalenta nozīme, tiek atcelti starp Kopienu un Latviju ar 1995. gada 1. janvāri, izņemot tos, kas minēti Pielikumā IV, kurus Latvijai ir jāatceļ vismaz līdz 1998. gada beigām.

2. Kvantitatīvos ierobežojumus eksportam uz Latviju un jebkurus līdzīgas nozīmes pasākumus Kopiena atceļ ar 1995. gada 1. janvāri.

3. Kvantitatīvos ierobežojumus eksportam uz Kopienu un jebkurus līdzīgas nozīmes pasākumus Latvija atceļ ar 1995. gada 1. janvāri.

15. PANTS

Katra Puse paziņo par savu gatavību samazināt savus muitas tarifus tirdzniecībā ar otru Pusi ātrāk nekā tas paredzēts 10. un 11. pantā, ja to atļauj vispārējā ekonomiskā situācija un situācija attiecīgajā ekonomikas sektorā.

Asociācijas Padome var pieņemt rekomendācijas šajā nolūkā.

16. PANTS

1. Attiecībā uz Latvijas izcelsmes tekstila precēm, kas minētas šī Līguma Pielikumā V, tiek pielietota muitas tarifu atcelšana, tās importējot uz Kopienu, saskaņā ar tiem noteikumiem, kas minēti šajā Pielikumā. Šis Pielikums var tikt pārskatīts ar Asociācijas Padomes lēmumu, saskaņā ar procedūrām, kas minētas 112. pantā.

2. Protokolā Nr. 1 ir izklāstīti citi noteikumi attiecībā uz tur minētajām tekstila precēm.

17. PANTS

1. Šīs nodaļas noteikumi neliedz Kopienai saglabāt lauksaimniecības sastāvdaļu tarifos, kas ir pielietojami attiecībā uz Pielikumā VI minētajām Latvijas izcelsmes precēm.

2. Šīs nodaļas noteikumi neliedz Latvijai ieviest lauksaimniecības sastāvdaļu tarifos, kas ir pielietojami attiecībā uz Pielikumā VI minētajām Kopienas izcelsmes precēm.

II nodaļa Lauksaimniecība

18. PANTS

1. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz lauksaimniecības precēm, kuru izcelsme ir Kopienā un Latvijā.

2. Termins "lauksaimniecības preces" nozīmē preces, kas minētas Kombinētās Nomenklatūras 1. līdz 24. nodaļās un preces, kas minētas Pielikumā I, bet izņemot zvejniecības produkciju, kas minēta 22.(2) pantā.

19. PANTS

Protokolā Nr. 2 ir izklāstīti tirdzniecības noteikumi attiecībā uz tur minēto lauksaimniecības pārstrādes produkciju.

20. PANTS

1. Sākot ar 1995. gada 1. janvāri nav spēkā nekādi kvantitatīvie ierobežojumi attiecībā uz Latvijas izcelsmes lauksaimniecības preču importu Kopienā ne arī attiecībā uz Kopenas izcelsmes lauksaimniecības preču importu Latvijā.
2. Kopiena un Latvija viena otrai piešķir atlaides, kas minētas Pielikumos VII līdz XI -- saskaņā ar tur izklāstītajiem noteikumiem.
3. Atlaides, kas minētas 2. paragrāfā, var tikt pārskatītas Līgumā starp Pusēm laika posmā līdz 1997. g. 31. decembrim un saskaņā ar principiem un procedūrām, kas minētas 4. paragrāfā.
4. Ņemot vērā lauksaimniecības preču tirdzniecības apjomu starp tām, to īpašo jutīgumu, Kopenas vienotās lauksaimniecības politikas noteikumus, Latvijas lauksaimniecības politikas noteikumus, lauksaimniecības lomu Latvijas ekonomikā, tās tradicionālo nozaru un tirgu ražošanas un eksporta potenciālu, Kopiena un Latvija Asociācijas Padomē precīzi pēc preces regulārā un viena otras intereses respektējošā veidā izskatīs iespējas piešķirt viena otrai turpmākās atlaides.

21. PANTS

Neskatoties uz citiem šī Līguma noteikumiem, un jo sevišķi 30. panta noteikumiem, ja, ņemot vērā lauksaimniecības tirgu īpašo jutīgumu, vienas Puses izcelsmes lauksaimniecības preces, kas pakļaujas atlaidēm, kas tiek piešķirtas saskaņā ar 20. pantu, izraisa nopietnus traucējumus otras Puses tirgū, tad abas Puses nekavējoties uzsāk konsultācijas ar nolūku atrast piemērotu risinājumu. Līdz risinājuma rašanai, attiecīgā Puse var veikt tādus pasākumus, kādus tā atzīst par nepieciešamiem.

III nodaļa Zvejniecība

22. PANTS

1. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz zvejniecības produkciju, kuras izcelsme ir Kopienā un Latvijā.
2. Termiņš "zvejniecības produkcija" nozīmē preces, kas minētas Kombinētās Nomenklatūras 3. nodaļā un preču grupas, kas ietvertas Kombinētās Nomenklatūras kodos 0511 91 10, 0511 91 90, 1604, 1605, 1902 20 10, 2301 20 00.

23. PANTS

1. Kopiena un Latvija viena otrai piešķir atlaides, kas minētas Pielikumos XII un XIII, saskaņā ar tur izklāstītajiem noteikumiem.
2. 20.(4) un 21. pantu noteikumi mutatis mutandis attiecas uz zvejniecības produkciju.

IV nodaļa Vispārējie noteikumi

24. PANTS

Šīs Sadaļas noteikumi attiecas uz tirdzniecību ar visām abu Pušu precēm, izņemot, ja šeit vai arī Protokolos Nr. 1 un Nr. 2 nav noteikts savādāk.

25. PANTS

1. Tirdzniecībā starp Kopienā un Latviju, sākot ar 1995. gada 1. janvāri:
  - netiek ieviesti nekādi jauni muitas tarifi importa vai eksporta precēm un maksājumi, kam ir tiem ekvivalenta nozīme, bet tie, kas jau tiek pielietoti, netiek palielināti;
  - netiek ieviesti nekādi jauni kvantitatīvie ierobežojumi importa vai eksporta precēm vai pasākumi, kam ir tiem ekvivalenta nozīme, bet tie, kas jau tiek pielietoti, netiek pastiprināti.

2. Neierobežojot atlaides, kas tiek piešķirtas saskaņā ar 20. pantu, šī panta 1. paragrāfa noteikumi nedrīkst jebkādā veidā ierobežot attiecīgo lauksaimniecības vai zvejniecības politiku Latvijā un Kopienā, vai arī jebkādu pasākumu īstenošanu saskaņā ar šo politiku.

26. PANTS

1. Abas Puses atturas no jebkuriem pasākumiem vai prakses ar iekšēju fiskālu raksturu, ar kuriem tiktu izveidota, tieši vai netieši, diskriminācija starp vienas Puses precēm un līdzīgām precēm, kam ir otras Puses izcelsme.

2. Preces, kas tiek eksportētas uz vienas no Pušu teritoriju, nedrīkst iegūt priekšrocības no iekšējo netiešo nodokļu atmaksāšanas, kas pārsniegtu uz tām attiecināto tiešo un netiešo nodokļu apjomus.

27. PANTS

1. Šis Līgums nekavē muitas savienību, brīvās tirdzniecības telpu vai pierobežas tirdzniecības saglabāšanu vai veidošanu, izņemot gadījumus, kad tas izmainītu tirdzniecības noteikumus, ko nosaka šis Līgums.

2. Asociācijas Padomē notiek konsultācijas starp Pusēm jautājumos par tādiem Līgumiem, ar kuriem tiek veidotas tādas muitas savienības vai brīvās tirdzniecības telpas un, ja tiek pieprasīts -- tad citos svarīgos jautājumos, kas attiecas uz to tirdzniecības politiku ar trešajām valstīm. Jo sevišķi gadījumos, kad tāda trešā valsts tiek uzņemta Kopienā, tādas konsultācijas tiek veiktas ar nolūku, lai nodrošinātu Kopienas un Latvijas abpusējās intereses, kas izklāstītas šajā Līgumā.

28. PANTS

Izņēmuma pasākumi ar ierobežotu ilgumu, kas izriet no 11. panta un 25.(1) panta, pirmās atkāpes, noteikumiem, var tikt īstenoti no Latvijas puses palielinātu muitas tarifu veidā.

Šie pasākumi var attiekties tikai uz jaunveidojamām rūpniecības nozarēm vai uz noteiktiem sektoriem, kas tiek rekonstruēti vai arī kas sastopas ar nopietnām grūtībām, jo sevišķi gadījumos, kad tādas grūtības izraisa svarīgas sociālas problēmas.

Muitas tarifi importa precēm, kas pielietojami Latvijā attiecībā uz Kopienas izcelsmes precēm, un kas tiek ieviesti ar šiem pasākumiem, nedrīkst pārsniegt 25% ad valorem un tiem ir jāietver priekšrocības attiecībā uz Kopienas izcelsmes precēm.

To importēto preču kopējā vērtība, kas tiek pakļauta šiem pasākumiem, nedrīkst pārsniegt 15% no visu no Kopienas importēto preču kopējās vērtības, kā definēts 1. nodaļā -- tā pēdējā gada laikā, par kuru ir pieejama statistika.

Šie pasākumi tiek pielietoti tāda perioda ilgumā, kas nepārsniedz trīs gadus, ja vien ilgāku periodu neapstiprina Asociācijas Padome. To pielietošana jāpārtrauc vēlākais 1998. gada 31. decembrī.

Nekādi tādi pasākumi nedrīkst tikt ieviesti attiecībā uz kādu precī, ja ir pagājuši vairāk par trim gadiem kopš brīža, kad ir atcelti visi tarifi un kvantitatīvie ierobežojumi vai maksājumi, vai arī pasākumi ar ekvivalentu nozīmi attiecībā uz tādu precī.

Latvija informē Asociācijas Padomi par jebkuriem izņēmuma pasākumiem, kurus tā gatavojas veikt un, pēc Kopienas pieprasījuma, Asociācijas Padomē notiek konsultācijas par tādiem pasākumiem un par tiem sektoriem, kuros tie pielietojami -- pirms tie tiek pielietoti. Ja Latvija ievieš tādus pasākumus, tad tā piegādā Asociācijas Padomei laika grafiku to muitas tarifu atcelšanai, kas tiek ieviesti saskaņā ar šo pantu. Šādā laika grafikā ir jāparedz šo tarifu pakāpeniska atcelšana, kas uzsākama vēlākais divus gadus pēc to ieviešanas, un kas īstenojama, balstoties uz vienādām ikgadējām proporcijām. Asociācijas Padome var pieņemt lēmumu par citādu laika grafiku.

29. PANTS

Ja viena no Pusēm konstatē, ka tiek īstenots dempings tirdzniecībā ar otru Pusi tādā nozīmē, kādā tas formulēts VVTT VI pantā, tad tā var veikt piemērotus pasākumus pret tādu darbību saskaņā ar VVTT VI panta ievērošanu un saskaņā ar attiecīgo iekšējo likumdošanu, un saskaņā ar nosacījumiem un procedūrām, kas izklāstītas 33. pantā.

30. PANTS

Ja jebkāda prece tiek importēta tādos palielinātos daudzumos un pie tādiem nosacījumiem, kuri izraisa vai draud izraisīt:

- nopietnus zaudējumus iekšzemes ražotājiem, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus ražojumus vienā no Pušu teritorijām, vai

- nopietnus traucējumus jebkurā ekonomikas sektorā vai grūtības, kas var novest pie nopietnas pasliktināšanās kāda reģiona ekonomiskajā situācijā,

tad Kopiena vai Latvija, atkarībā no tā, kura no tām ir apdraudēta, var veikt piemērotus pasākumus dotajos apstākļos un saskaņā ar procedūrām, kas izklāstītas 33. pantā.

31. PANTS

Ja 14. un 25. panta noteikumu ievērošanai seko:

(i) re-eksports uz kādu trešo valsti, attiecībā uz kuru eksportējošai Pusei dotajai precei ir noteikti kvantitatīvi eksporta ierobežojumi, eksporta tarifi vai pasākumi ar ekvivalentu nozīmi; vai

(ii) tādas preces deficīts vai deficīta draudi, kas ir būtiska eksportētājai Pusei,

un ja augstāk minētās situācijas izraisa vai ir sagaidāms, ka tās izraisīs lielākas grūtības eksportējošajai Pusei, tad šī Puse var pieņemt noteiktajiem apstākļiem atbilstošus pasākumus saskaņā ar procedūrām, kas minētas 33. pantā. Šie pasākumi nedrīkst būt diskriminējoši un tie ir atceļami, tiklīdz apstākļi tos vairs neattiecinā.

32. PANTS

Eiropas Savienības Dalībvalstis (turpmāk tekstā: "Dalībvalstis") un Latvija pakāpeniski pielāgo jebkurus valsts monopolus ar komerciālu raksturu -- tā, lai nodrošinātu, ka līdz 1998. g. beigām nepastāvētu nekāda diskriminācija attiecībā uz nosacījumiem, pie kuriem preces tiek ražotas un pārdotas, starp Dalībvalstu un Latvijas personām. Asociācijas Padome tiks informēta par pasākumiem, kas pieņemti, lai sasniegtu šo mērķi.

33. PANTS

1. Gadījumā, ja Kopiena vai Latvija pakļauj tādas preces, kas var izraisīt 30. pantā minētās grūtības, tādai administratīvai procedūrai, kuras nolūks ir ātri iegūt informāciju par tirdzniecības plūsmu tendenci, tai ir jāinformē otra Puse.

2. Gadījumos, kas minēti 29., 30. un 31. pantos, pirms tajos paredzēto pasākumu pieņemšanas un gadījumos, uz kuriem attiecas 3.(d) paragrāfs, cik drīz vien iespējams, Kopiena vai Latvija -- atkarībā no konkrētā gadījuma -- piegādā Asociācijas Padomei visu attiecīgo informāciju ar nolūku atrast abām Pusēm pieņemamu risinājumu.

Izvēloties pasākumus, priekšroka ir dodama tiem, kas vismazāk traucē šī Līguma funkcionēšanai.

Par drošības pasākumiem ir nekavējoties jāinformē Asociācijas Padomi, un par tādiem pasākumiem ir periodiski jākonsultējas šajā institūcijā, jo sevišķi ar nolūku izveidot laika grafiku to atceļšanai tik drīz, cik apstākļi to atļauj.

3. Attiecībā uz 2. paragrāfa īstenošanu ir spēkā šādi noteikumi:

(a) kas attiecas uz 30. pantu, tad grūtības, kas rodas no šajā pantā minētās situācijas, ir paziņojamas izskatīšanai Asociācijas Padomē, kas var pieņemt jebkādu lēmumu, kas nepieciešams, lai izbeigtu tādas grūtības.

Ja Asociācijas Padome vai eksportējošā Puse nav pieņēmusi nekādu lēmumu, ar kuru tiktu izbeigtas tādas grūtības vai arī ja nav atrasts nekāds cits apmierinošs risinājums 30 dienu laikā pēc tam, kad tāds jautājums ir paziņots izskatīšanai, tad importējošā Puse var pieņemt piemērotus pasākumus, lai risinātu šo problēmu. Šādi pasākumi nedrīkst pārsniegt apjomu, kāds ir nepieciešams, lai risinātu radušās grūtības;

(b) kas attiecas uz 29. pantu, tad Asociācijas Padome ir informējama par tādu dempinga gadījumu, tiklīdz importējošās Puses varas iestādes ir ierosinājušas izmeklēšanu. Ja dempings netiek izbeigts vai arī nav atrasts neviens cits apmierinošs risinājums 30 dienu laikā pēc tam, kad tāds jautājums ir paziņots izskatīšanai Asociācijas Padomē, tad importējošā Puse var pieņemt piemērotus pasākumus;

(c) kas attiecas uz 31. pantu, tad grūtības, kas rodas no šajā pantā minētajām situācijām, ir paziņojamas izskatīšanai Asociācijas Padomē.

Asociācijas Padome var pieņemt jebkārus lēmumus, kas nepieciešami, lai izbeigtu tādas grūtības. Ja tā nav pieņēmusi tādu lēmumu 30 dienu laikā pēc tam, kad tāds jautājums ir paziņots tai izskatīšanai, tad eksportējošā Puse var piemērot atbilstošus pasākumus attiecībā uz attiecīgā ražojuma eksportu;

(d) gadījumā, ja izņēmuma apstākļi, kas prasa nekavējošu rīcību, padara iepriekšēju informēšanu vai izmeklēšanu -- atkarībā no konkrētā gadījuma -- neiespējamu, tad Kopiena vai Latvija -- atkarībā no konkrētā gadījuma -- var, tajās situācijās, kas minētas 29., 30. un 31. pantā, nekavējoties pielietot tos profilaktiskos pasākumus, kas ir noteikti nepieciešami dotajā situācijā.

34. PANTS

Protokols Nr. 3 nosaka izcelsmes noteikumus tarifu priekšrocību noteikšanā, kas ir paredzētas šajā Līgumā, kā arī attiecīgās administratīvās sadarbības metodes.

35. PANTS

Šis Līgums nevar aizkavēt tādus aizliegumus vai ierobežojumus importam, eksportam vai preču tranzītam, kuru pamatā ir apsvērumi par sabiedrības morāli, sabiedrisko politiku vai sabiedrisko drošību; par cilvēku, dzīvnieku vai augu veselības un dzīvības aizsardzību; par nacionālo bagātību vai māksliniecisko, vēsturisko, vai arheoloģisko vērtību aizsardzību, vai arī par intelektuālā, rūpnieciskā vai komerciālā īpašuma aizsardzību, vai arī noteikumi, kas attiecas uz zeltu un sudrabu. Tomēr tādi aizliegumi vai ierobežojumi nedrīkst būt nepamatotas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzeklis attiecībā uz tirdzniecību starp Pusēm.

36. PANTS

Protokols Nr. 4 nosaka konkrētos noteikumus, kas attiecas uz tirdzniecību starp Latviju, no vienas puses, un Spāniju un Portugāli -- no otras puses, un tas būs spēkā līdz 1995. gada 31. decembrim.

IV SADAĻA

DARBASPĒKA KUSTĪBA, UZŅĒMĒJDARBĪBAS DIBINĀŠANA, PAKALPOJUMU SNIEGŠANA

I nodaļa Darbaspēka kustība 37. PANTS

1. Ievērojot nosacījumus un apstākļus, kas ir spēkā katrā Dalībvalstī:

- attiecībā uz strādniekiem ar Latvijas pilsonību, kas ir likumīgi pieņemti darbā kādas Dalībvalsts teritorijā, nav pieļaujama diskriminācija, kas balstīta uz pilsonību, diskriminācija attiecībā uz darba apstākļiem, atlīdzību vai atlaišanu salīdzinājumā ar pašu pilsoņiem,

- kādas Dalībvalsts teritorijā likumīgi nodarbināta strādnieka likumīgi dzīvojošam dzīvesbiedram un bērniem, izņemot sezonas strādniekus un strādniekus, kas ierodas uz divpusēju vienošanos pamata 41. panta nozīmē, ja vien nav citādi noteikts tādā vienošanās, ir jābūt pieejai šīs Dalībvalsts darba tirgum attiecīgā strādnieka likumīgās nodarbinātības laikā.

2. Latvija, ievērojot nosacījumus un apstākļus, kas ir spēkā šajā valstī attiecībā pret strādniekiem, kuri ir kādas Dalībvalsts pilsoņi, un ir likumīgi nodarbināti tās teritorijā, kā arī pret to dzīvesbiedriem un bērniem, kuri likumīgi uzturas minētajā teritorijā, izturas tādā veidā, kas minēts 1. paragrāfā.

38. PANTS

1. Ar nolūku saskaņot sociālās nodrošināšanas sistēmas strādniekiem ar Latvijas pilsonību, kuri ir likumīgi nodarbināti kādas Dalībvalsts teritorijā un viņu ģimenes locekļiem, kuri tur likumīgi uzturas, un ievērojot apstākļus un nosacījumus, kas piemēroti katrā Dalībvalstī,

- visi tādu strādnieku nodzīvotie apdrošināšanas, nodarbinātības vai uzturēšanās periodi dažādās Dalībvalstīs ir skaitāmi kopā attiecībā uz pensiju un pabalstu noteikšanas vecumu, invaliditātes un nāves gadījumos, un attiecībā uz medicīnisko aprūpi tādiem strādniekiem un tādiem ģimenes locekļiem;

- jebkādas pensijas un pabalsti attiecībā uz vecumu, nāvi, nelaimes gadījumiem darbā vai profesionālām saslimšanām, vai ar tiem sekojošu invaliditāti, izņemot pabalstus bez kompensācijas rakstura, tiek brīvi pārsūtīti pēc parādā esošās Dalībvalsts vai Dalībvalstu likumīgā kursa;

- attiecīgie strādnieki saņem ģimenes pabalstus saviem ģimenes locekļiem, kā tie definēti augstāk.

2. Latvija pret strādniekiem, kuri ir kādas Dalībvalsts pilsoņi un ir likumīgi nodarbināti tās teritorijā, kā arī pret viņu dzīvesbiedriem un bērniem, kuri tur likumīgi uzturas, izturas tādā pat veidā, kas minēts 1. paragrāfa otrajā un trešajā atkāpē.

39. PANTS

1. Asociācijas Padome ar savu lēmumu pieņem atbilstošus nosacījumus, lai īstenotu mērķi, kas izklāstīti 38. pantā.

2. Asociācijas Padome ar savu lēmumu pieņem detalizētus noteikumus administratīvai sadarbībai, kas nodrošina nepieciešamās pārvaldes un kontroles garantijas tam, lai tiktu īstenoti nosacījumi, kas minēti 1. paragrāfā.

40. PANTS

Asociācijas Padomes saskaņā ar 39. pantu pieņemtie nosacījumi nedrīkst ietekmēt nekādas tiesības vai pienākumus, kas izriet no divpusējiem Līgumiem, kas saista Latviju un Dalībvalstis, gadījumos, kad šie Līgumi paredz labvēlīgāku izturēšanos pret Latvijas vai Dalībvalsts pilsoņiem.

41. PANTS

1. Ņemot vērā darba tirgus situāciju noteiktā Dalībvalstī, ievērojot tās likumdošanu un spēkā esošos noteikumus attiecībā uz strādnieku kustību,

- pastāvošās iespējas strādnieku ar Latvijas pilsonību nodarbinātībai, ko Dalībvalstis piešķirušas saskaņā ar divpusējiem Līgumiem, ir nepieciešams saglabāt un, ja iespējams, uzlabot,

- citām Dalībvalstīm ir labvēlīgi jāattiecas pret līdzīgu Līgumu noslēgšanas iespējām.

2. Asociācijas Padomei ir jāizskata iespējas piešķirt citus uzlabojumus, ieskaitot profesionālās apmācības iespējas, saskaņā ar noteikumiem un procedūrām, kas ir spēkā Dalībvalstīs, un ņemot vērā darba tirgus situāciju Dalībvalstīs un Kopienā.

42. PANTS

Kopš pārejas perioda beigām vai arī ātrāk, ja sociāli ekonomiskie apstākļi Latvijā lielā mērā tiek pietuvināti šiem apstākļiem Dalībvalstīs un, ja to atļauj nodarbinātības situācija Kopienā, Asociācijas Padome izskatīs veidus, kā tālāk uzlabot strādnieku kustību. Asociācijas Padome pieņem rekomendācijas šai nolūkā.

43. PANTS

Lai veicinātu darba resursu pārstrukturēšanu, kas izriet no ekonomiskām reformām Latvijā, Kopiena piešķir tehnisko palīdzību, lai Latvijā izveidotu piemērotu sociālās nodrošināšanas sistēmu, kā tas izklāstīts šī Līguma 92. pantā.

II nodaļa

Uzņēmējdarbības dibināšana

44. PANTS

1. Kopiena un tās Dalībvalstis, izņemot sektorus, kas ietverti Pielikumā XIV, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi, piešķir:

(i) nosacījumus, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, ko Dalībvalstis piešķir savām kompānijām vai arī jebkurai trešās valsts kompānijai, pie kam tos no minētajiem, kas ir labāki, attiecībā uz Latvijas kompāniju uzņēmējdarbības dibināšanu;

(ii) Latvijas kompāniju meitas uzņēmumiem un filiālēm, kas dibinātas to teritorijā -- nosacījumus attiecībā uz to darbību, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, kas tiek piešķirti no Dalībvalstīm savām kompānijām un filiālēm, vai arī to teritorijā dibinātām jebkuras trešās valsts kompāniju meitas uzņēmumiem un filiālēm, pie kam tos no minētajiem, kas ir labāki.

2. Latvija atvieglo Kopienas kompāniju un pilsoņu darbību savā teritorijā. Šajā nolūkā tā:

(i) piešķir, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi, nosacījumus Kopienas kompāniju uzņēmējdarbības dibināšanai, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, ko tā nosaka savām pašas kompānijām vai arī jebkuras trešās valsts kompānijām, pie kam tos no minētajiem, kas ir labāki, izņemot sektorus, kas ietverti Pielikumā XV, kuros nacionālie nosacījumi ir piešķirami vēlākais 3. pantā minētā pārejas perioda beigās;

(ii) piešķir, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi, nosacījumus Latvijā dibinātu Kopienas kompāniju meitas uzņēmumu un filiāļu darbībai, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, ko tā nosaka savām pašas kompānijām vai arī jebkādas trešās valsts kompāniju meitas uzņēmumiem un filiālēm, pie kam tos no minētajiem, kas ir labāki.

3. Latvija 2.(i) pantā minētā pārejas perioda laikā nepieņem nekādus pasākumus un neveic darbības, kas ievieš diskrimināciju attiecībā uz Kopienas kompāniju uzņēmējdarbības dibināšanu un tās kompāniju un pilsoņu darbību tās teritorijā, salīdzinājumā ar tās pašas kompānijām un pilsoņiem.

4. Asociācijas Padome 2.(i) pantā minētā pārejas perioda laikā regulāri izskata iespēju paātrināt nacionālo nosacījumu piešķiršanu sektoros, kas minēti Pielikumā XV, ar Asociācijas Padomes lēmumu šajā Pielikumā var tikt ieviesti labojumi.

Pēc 3. pantā minētā pārejas perioda beigām Asociācijas Padome var izņēmuma kārtā, pēc Latvijas lūguma, un, ja rodas tāda nepieciešamība, nolemt pagarināt noteikto jomu vai jautājumu izslēgšanu, kas minēti Pielikumā XV uz ierobežotu laika periodu.

5. Nosacījumi, kas izklāstīti 1. un 2. paragrāfā, ir attiecināmi uz pilsoņu uzņēmējdarbības dibināšanu un darbību, sākot ar pārejas perioda beigām, kas minētas 3. pantā.

45. PANTS

1. Šīs nodaļas noteikumi neattiecas uz gaisa transportu, iekšējiem ūdeņiem un jūras piekrastes transporta pakalpojumiem.

2. Asociācijas Padome var veikt rekomendācijas 1. paragrāfā minēto uzņēmējdarbības dibināšanas un darbību uzlabošanai.

46. PANTS

Šī Līguma nozīmē:

a) "Kopienas kompānija" vai "Latvijas kompānija", attiecīgi, nozīmē kompāniju, kas izveidota saskaņā ar kādas Dalībvalsts vai Latvijas likumiem, un kuras juridiskā adrese vai centrālā administrācija, vai saimnieciskās darbības pamatvieta ir Kopienā vai Latvijas teritorijā, attiecīgi.

Tomēr, ja kompānijai, kas izveidota saskaņā ar, attiecīgi, kādas Dalībvalsts vai Latvijas likumiem, vienīgi juridiskā adrese ir, attiecīgi, Kopienā vai Latvijas teritorijā, tad tāda kompānija uzskatāma par, attiecīgi, Kopienas vai Latvijas kompāniju, ja tās darbība reāli un pastāvīgi saistīta ar vienas no Dalībvalstu vai Latvijas ekonomiku.

b) Kādas kompānijas "meitas uzņēmums" nozīmē kompāniju, ko reāli kontrolē pirmā kompānija.

c) Kādas kompānijas "filiāle" nozīmē saimnieciskās darbības vietu, kas nav juridiskā persona un kas ir pastāvīga kā mātes institūcijas paplašinājums, kam ir sava vadība un kas ir materiāli tā nodrošināta, ka var veikt saimnieciskos darījumus ar trešajām personām -- tā, ka pēdējām, kaut arī zinot, ka -- ja nepieciešams -- būs juridiskā sasaiste ar mātes institūciju, kuras galvenais birojs ir ārzemēs, nav jāveic darījumi tieši ar tādu mātes institūciju, bet tās var veikt saimnieciskos darījumus saimnieciskās darbības vietā, kas ir mātes institūcijas paplašinājums.

b) "Uzņēmējdarbības dibināšana" nozīmē:

i) attiecībā uz pilsoņiem -- tiesības uzsākt ekonomisko darbību kā pašnodarbinātām personām un izveidot uzņēmumus, jo sevišķi kompānijas, kuras tie reāli kontrolē. Pašnodarbinātība un pilsoņu saimnieciskie uzņēmumi nedrīkst paplašināties līdz darba meklēšanai vai stāšanās darbā darba tirgū un nedod tiesības pieejai otrās Puses darba tirgum. Šīs nodaļas noteikumi neattiecas uz tiem, kuri nav vienīgi pašnodarbināti;

ii) attiecībā uz Kopienas vai Latvijas kompānijām -- tiesības uzsākt ekonomisko darbību, izveidojot meitas uzņēmumus vai filiāles, attiecīgi, Latvijā vai Kopienā.

e) "darbība" nozīmē ekonomiskās darbības veikšanu.

f) "ekonomiskā darbība" principā ietver darbības ar rūpniecisku, komerciālu un profesionālu raksturu un amatnieku darbības.

g) "Kopienas pilsonis" vai "Latvijas pilsonis" nozīmē, attiecīgi, fizisku personu, kas ir kādas Dalībvalsts vai Latvijas pilsonis.

h) attiecībā uz starptautisko jūras transportu, ieskaitot jauktās operācijas ar kādu jūras posmu, II un III nodaļas noteikumi attiecas arī uz Dalībvalstu vai Latvijas pilsoņiem, kas ir dibinājuši savus uzņēmumus ārpus Kopienas vai Latvijas, un uz kuģniecības kompānijām, kas ir izveidotas ārpus Kopienas vai Latvijas un kuras, attiecīgi, kontrolē kādas Dalībvalsts vai Latvijas pilsoņi, ja to kuģi ir reģistrēti attiecīgajā Dalībvalstī vai Latvijā saskaņā ar to likumdošanu.

47. PANTS

1. Saskaņā ar 43. panta noteikumiem, izņemot finansu pakalpojumus, kas aprakstīti Pielikumā XVI, katra Puse var regulēt kompāniju un pilsoņu uzņēmējdarbības dibināšanu un darbību savā teritorijā tiktāl, cik šie noteikumi nediskriminē otras Puses kompānijas un pilsoņus, salīdzinājumā ar savām kompānijām un pilsoņiem.

2. Attiecībā uz finansu pakalpojumiem, neskatoties uz jebkādiem citiem šī Līguma noteikumiem, nevienu no Pusēm nedrīkst kavēt īstenot pasākumus saprātīgos nolūkos, ieskaitot ieguldītāju, noguldītāju, polisu turētāju, vai arī personu, attiecībā pret kurām saistības ir kādiem finansu pakalpojumu sniedzējiem, interešu aizsardzību, vai arī -- lai nodrošinātu finansu sistēmas integritāti un stabilitāti. Šādi pasākumi nedrīkst tikt izmantoti kā līdzekļi, lai izvairītos no attiecīgās Puses pienākumiem saskaņā ar šo Līgumu.

3. Nekas no šajā Līgumā teiktā nevar tikt tulkots kā prasība kādai no Pusēm atklāt informāciju, kas attiecas uz atsevišķu klientu lietām un rēķiniem, vai arī jebkādu kādu sabiedrisku institūciju konfidencialu vai tām piederošu informāciju.

48. PANTS

1. 44. un 47. pantu noteikumi nekavē Pusēm piemērot atsevišķus noteikumus par otras Puses kompāniju filiāļu uzņēmējdarbības dibināšanu un darbību savā teritorijā, kas nav reģistrētas pirmās Puses teritorijā, ja tos attaisno juridiskās vai tehniskās atšķirības starp šādām filiālēm salīdzinājumā ar to kompāniju filiālēm, kas ir reģistrētas tās teritorijā, vai arī attiecībā uz finansu pakalpojumiem -- saprātīgos nolūkos.

2. Atšķirības nosacījumos nedrīkst pārsniegt to, kas ir strikti nepieciešams tādu juridisko vai tehnisko atšķirību dēļ vai arī -- attiecībā uz finansu pakalpojumiem -- kas nepieciešamas saprātīgos nolūkos.

49. PANTS

“Kopienas kompānija” vai “Latvijas kompānija”, kas izveidota, attiecīgi, Latvijas vai Kopienas teritorijā, ir tiesīga nodarbināt vai arī tiesīga uz to, lai kāds tās meitas uzņēmums vai filiāle nodarbina, saskaņā ar uzņēmuma atrašanās valsts spēkā esošo likumdošanu, attiecīgi, Latvijas vai Kopienas teritorijā, darbiniekus, kuri ir, attiecīgi, kādas Kopienas Dalībvalsts vai Latvijas pilsoņi, ar nosacījumu, ka tādi darbinieki ir galvenais personāls, kā tas definēts šī panta 2. paragrāfā, un ka viņus nodarbina vienīgi šīs kompānijas, meitas uzņēmumi vai filiāles.

Tādu darbinieku uzturēšanās un darba atļaujas attiecas vienīgi uz tādas nodarbinātības periodu.

2. Galvenais personāls augšminētajās kompānijās, kas te tiek dēvētas par “organizācijām”, ir “uzņēmuma komandētie”, kā definēts šī paragrāfa (c) punktā sekojošajās kategorijās, ar nosacījumu, ka attiecīgā organizācija ir juridiska persona, un ka attiecīgās personas ir bijušas tajā nodarbinātas vai arī bijušas partneri tajā (izņemot kā vairākuma akcionāri) vismaz gadu pirms tādas pārceļšanas:

(a) personas, kas ieņem kādu vadošu amatu organizācijā, kas prioritāri nosaka uzņēmuma vadību, kuru pārrauga darbību un kas saņem norādes pamatā no attiecīgā uzņēmuma direktoru vai akcionāru valdes vai tam analogiskas institūcijas, ieskaitot:

- personas, kas vada uzņēmumu vai arī uzņēmuma nodaļu vai apakšstruktūru;

- personas, kas pārrauga un kontrolē kādu citu pārraudzības, profesionālo vai pārvaldes darbinieku darbu;

- kas ir personiski pilnvarotas pieņemt darbā vai atlaist, vai arī ieteikt pieņemt darbā vai atlaist, vai izdarīt citas darbības, kas attiecas uz personālu.

(b) personas, kas strādā kādā organizācijā un kam ir īpašas zināšanas, kas ir būtiskas uzņēmuma pakalpojumiem, pētniecības iekārtām, teknikai vai pārvaldei. Tādas zināšanas var ietvert ne tikai konkrētās zināšanas attiecībā uz doto uzņēmumu, bet arī augstu kvalifikācijas līmeni attiecībā uz darbu vai amatu, kas prasa specifiskas tehniskās zināšanas, ieskaitot dalību kādā profesionālā apvienībā.

(c) "uzņēmuma komandētais" tiek definēts kā fiziska persona, kas strādā kādā organizācijā, kas atrodas vienas Puses teritorijā, un kas tiek uz laiku komandēta ekonomiskās darbības veikšanas kontekstā otras Puses teritorijā; attiecīgās organizācijas saimnieciskās darbības pamatvietai ir jābūt vienas Puses teritorijā, un komandēšanai ir jānotiek uz kādu šīs pašas organizācijas uzņēmumu (filiāli, meitas uzņēmumu), kas reāli veic līdzīgas ekonomiskās darbības otras Puses teritorijā.

3. Latvijas un, attiecīgi, Kopienas pilsoņu iebraukšana un uzturēšanās Kopienas vai Latvijas teritorijā tiek atļauta, ja šie kompāniju pārstāvji ir personas, kas strādā attiecīgajā kompānijā vadošos amatos, kā tie definēti augstāk, 2.(a) paragrāfā, un ja viņi ir atbildīgi par Latvijas kompānijas Kopienas meitas uzņēmuma vai nodaļas vai Kopienas kompānijas Latvijas meitas uzņēmuma vai filiāles Kopienas Dalībvalstī vai Latvijā, attiecīgi, izveidošanu, ja:

- šie pārstāvji nenodarbojas ar tiešu tirdzniecību vai piegādes pakalpojumiem, un

- kompānijai saimnieciskās darbības pamatvieta ir ārpus Kopienas vai Latvijas, attiecīgi, un nav citu pārstāvju, biroja, filiāles vai meitas uzņēmuma, attiecīgi, šajā Kopienas Dalībvalstī vai Latvijā.

50. PANTS

Lai atvieglotu Kopienas pilsoņiem un Latvijas pilsoņiem uzsākt un veikt pastāvīgu profesionālo darbību, attiecīgi, Latvijā un Kopienā, Asociācijas Padome izskata, kādi pasākumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu abpusēju kvalifikācijas atzīšanu. Tā var veikt visus nepieciešamos pasākumus šajā nolūkā.

51. PANTS

3. pantā minētā pārejas perioda laikā, Latvija var ieviest pasākumus, kas izriet no šīs nodaļas noteikumiem attiecībā uz Kopienas kompāniju un tās pilsoņu uzņēmējdarbības dibināšanu, ja noteiktas rūpniecības nozares:

- tiek pārstrukturētas vai arī

- sastopas ar nopietnām grūtībām, jo sevišķi, ja tās ir saistītas ar nopietnām sociālām problēmām Latvijā, vai

- nonāk situācijā, kad tirgus daļa, kas pieder Latvijas kompānijām vai pilsoņiem noteiktā rūpniecības sektorā Latvijā, tiek likvidēta vai krasi samazināta, vai

- ir jaunas rūpniecības nozares Latvijā.

Šādiem pasākumiem:

- ir jātiek pārtrauktiem pielietošanā vēlākais pēc 3. pantā minētā pārejas perioda noslēguma,

- ir jābūt pamatotiem un tādiem, kas nepieciešami, lai labotu situāciju, un

- vienīgi jāattiecas uz tiem uzņēmumiem Latvijā, kas tiek izveidoti pēc tādu pasākumu spēkā stāšanās, un tie nedrīkst ieviest diskrimināciju attiecībā uz Kopienas kompāniju vai pilsoņu darbību, kas jau ir sākuši savu darbību Latvijā laikā, kad dotais pasākums tiek ieviests, salīdzinājumā ar Latvijas kompānijām vai pilsoņiem.

Izstrādājot un piemērojot tādus pasākumus, Latvija, kad vien iespējams, piešķir Kopienas kompānijām un pilsoņiem privilīģētus nosacījumus, un nekādā gadījumā nepiešķir tiem nosacījumus, kas ir mazāk labvēlīgi par tiem, kas tiek piešķirti kompānijām vai pilsoņiem no jebkādas trešās valsts.

Pirms šādu pasākumu ieviešanas Latvija konsultējas ar Asociācijas Padomi, un neievieš tos viena mēneša laikā pēc tam, kad Asociācijas Padomei paziņots par konkrētajiem pasākumiem, kas paredzēti Latvijā, izņemot gadījumus, kad nelabojamu zaudējumu draudi prasa pieņemt steidzamus pasākumus, un tādā gadījumā Latvijai ir jākonsultējas ar Asociācijas Padomi nekavējoties pēc to ieviešanas.

Pēc 3. pantā minētā pārejas perioda noslēguma Latvija var ieviest tādus pasākumus vienīgi ar Asociācijas Padomes apstiprinājumu un saskaņā ar pēdējās pieņemtajiem nosacījumiem.

III nodaļa Pakalpojumu sniegšana 52. PANTS

1. Puses -- saskaņā ar sekojošajiem nosacījumiem -- apņemas veikt nepieciešamos pasākumus, lai ļautu pieaugošu pakalpojumu sniegšanu, ko veic Kopienas vai Latvijas kompānijas vai pilsoņi, kas ir dibināti otrā Pusē attiecībā pret to, kuras personām tādi pakalpojumi ir domāti.

2. Atbilstoši liberalizācijas procesam, kas minēts 1. paragrāfā, un saskaņā ar 56. panta noteikumiem, Puses pieļauj to fizisko personu pagaidu pārvietošanos, kas sniedz attiecīgo pakalpojumu, vai arī kuras nodarbina šī pakalpojuma sniedzējs kā galveno personālu kā tas definēts 49.(2) pantā, ieskaitot tās fiziskās personas, kas ir kādas Kopienas vai Latvijas kompānijas vai pilsoņa pārstāvji, un kas lūdz pagaidu iebraukšanas atļauju nolūkā pārrunāt pakalpojumu pārdošanu vai slēgt līgumus par attiecīgā pakalpojuma sniedzēja pakalpojumu pārdošanu -- gadījumos, kad šie pārstāvji nenodarbosies ar tiešu pārdošanu parastajiem pircējiem vai paši ar savu pakalpojumu sniegšanu.

3. Vēlākais astoņus gadus pēc šī Līguma stāšanās spēkā Asociācijas Padome veic pasākumus, kas nepieciešami, lai pieaugoši īstenotu 1. paragrāfa nosacījumus. Pušu sasniegtie panākumi ir vērtējami pēc tā, cik lielā mērā ir tuvinājušies to likumi.

53. PANTS

1. Puses neveiks jebkādus pasākumus vai darbības, kas radīs Kopienas un Latvijas pilsoņiem vai kompānijām, kas ir dibinātas citā Pusē kā tajā, kuras iedzīvotājiem pakalpojumi ir paredzēti, apstākļus pakalpojumu sniegšanai, kas ir ievērojami vairāk ierobežojoši kā situācijā, kāda pastāv dienā, kas seko Līguma spēkā stāšanās dienai.

2. Ja viena Puse uzskata, ka otras Puses kopš šī Līguma parakstīšanas ieviestie pasākumi rada situāciju, kas ir ievērojami vairāk ierobežojoša attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu salīdzinājumā ar situāciju, kāda pastāvēja šī Līguma parakstīšanas datumā, tad pirmā Puse var pieprasīt otrai Pusei uzsākt konsultācijas.

54. PANTS

1. Attiecībā uz starptautisko jūras transportu, Puses apņemas efektīvi pielietot principu par neierobežotu pieeju tirgum un transportam uz komerciāliem pamatiem.

a) Augšminētais nosacījums neierobežo tiesības un pienākumus, kas izriet no Apvienoto Nāciju Kodeksa par Līniju Konferencēm, kad tas attiecas uz vienu vai otru šī Līguma Pusi. Ne-konferenču līnijām ir atļauts darboties, konkurējot ar konferencēm -- tik ilgi, cik tās ievēro godīgas konkurences principu uz komerciāliem pamatiem.

b) Puses apstiprina to, ka tās uzskata brīvi konkurējošu vidi par būtisku sausās un šķidrās vairumtirdzniecības iezīmi.

2. Pielietojot 1. paragrāfa principus, Puses apņemas:

a) sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi, nepielietot nekādus starp kādu Kopienas Dalībvalsti un bijušo Padomju Savienību noslēgta Līguma kravas dalīšanas nosacījumus;

b) neievieš kravas dalīšanas pantus turpmāk slēdzamajos divpusējos Līgumos ar trešajām valstīm, izņemot izņēmuma apstākļos, kad līniju kuģniecības kompānijām no šī Līguma vienas vai otras Puses citādi nebūtu efektīvu iespēju nodarboties ar tirdzniecību uz vai no attiecīgās trešās valsts;

c) aizliegt kravas dalīšanas nosacījumus turpmākajos divpusējos Līgumos par sauso un šķidro vairumtirdzniecību;

d) sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi atcelt visus vienpusējos pasākumus, administratīvos, tehniskos un citus šķēršļus, kam varētu būt ierobežojoša vai diskriminējoša iedarbība uz brīvu pakalpojumu sniegšanu starptautiskajā jūras transportā.

Katra Puse, inter alia, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanās brīdi, piešķir otras Puses kompānijām vai pilsoņiem piederošiem kuģiem ne mazāk labvēlīgus nosacījumus par tiem, kas ir piešķirti pašas šīs Puses kuģiem, attiecībā uz pieeju ostām, kas atvērtas starptautiskajai tirdzniecībai, attiecībā uz infrastruktūras izmantošanu un ostu palīgpakalpojumiem, kā arī attiecībā uz ar to saistītiem maksājumiem, attiecībā uz muitu un pietauvošanās vietu un iekraušanas un izkraušanas iekārtu ierādīšanu.

3. Kopienas kompānijas un pilsoņi, kas sniedz starptautiskos jūras transporta pakalpojumus, var brīvi sniegt starptautiskos jūras-upes pakalpojumus Latvijas iekšējos ūdensceļos un otrādi.

4. Ar nolūku nodrošināt preču tranzītu cauri katras Puses teritorijai, Puses apņemas noslēgt cik drīz vien iespējams un pirms 1999. gada beigām līgumu par jauktā transporta tranzītu cauri viena otras teritorijai.

5. Ar nolūku starp Pusēm nodrošināt saskaņotu transporta attīstību un pieaugošu liberalizāciju, kas atbilstu to savstarpējām komerciālām vajadzībām, nosacījumus par savstarpējo pieeju tirgum un ceļa, dzelzceļa un iekšzemes ūdensceļu pakalpojumiem un, ja nepieciešams, par gaisa transportu, ir jānosaka konkrētos transporta Līgumos starp Pusēm pēc šī Līguma spēkā stāšanās.

6. Pirms 5. paragrāfā minēto Līgumu noslēgšanas Puses neveic nekādus pasākumus vai darbības, kam ir vairāk ierobežojošs vai diskriminējošs raksturs, salīdzinājumā ar situāciju, kas pastāv dienā, kas ir pirms šī Līguma spēkā stāšanās dienas.

7. Pārejas perioda laikā Latvija pieaugoši pielāgo savu likumdošanu, ieskaitot administratīvos, tehniskos un citus noteikumus, tiem, kas pastāv Kopienā jebkurā laikā ceļa, dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu un gaisa transporta jomā -- tiktāl, cik tas kalpo liberalizācijas mērķiem un savstarpējai pieejai Pušu tirgiem un veicina pasažieru un preču kustību.

8. Atbilstoši vispārējam progresam šajā nodaļā aplūkoto mērķu sasniegšanā, Asociācijas Padome izskata veidus, kā radīt apstākļus, kas nepieciešami, lai uzlabotu iespējas brīvi sniegt ceļa, dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu un gaisa transporta pakalpojumus.

IV nodaļa Vispārējie nosacījumi 55. PANTS

1. Šīs Sadaļas noteikumi tiek pielietoti, ievērojot ierobežojumus, ko attaisno sabiedriskā politika, sabiedriskā drošība vai sabiedrības veselība.

2. Tie nav attiecināmi uz darbībām, kas jebkuras Puses teritorijā ir saistītas, ar oficiālo varas iestāžu darbību, ieskaitot gadījuma rakstura darbības.

56. PANTS

Attiecībā uz šo Sadaļu, nekas no šī Līguma nevar aizkavēt Puses pielietot savus likumus un noteikumus par fizisko personu iebraukšanu un uzturēšanos, darbu, darba apstākļiem un fizisko personu uzņēmējdarbības dibināšanu un pakalpojumu sniegšanu -- ar nosacījumu, ka -- to darot -- tās tos nepielieto tādā veidā, kas atceļ vai pasliktina tās priekšrocības, kas jebkurai no Pusēm ir paredzētas saskaņā ar kādu konkrētu šī Līguma noteikumu.

57. PANTS

Kompānijas, kuras kontrolē un kas ir īpašums vienīgi Latvijas kompānijām vai pilsoņiem kopā ar Kopienas kompānijām vai pilsoņiem, arī izmanto šīs Sadaļas II, III un IV nodaļas priekšrocības.

58. PANTS

1. Vislielākās labvēlības režīms, kas tiek piešķirts saskaņā ar šīs Sadaļas noteikumiem, neattiecas uz nodokļu priekšrocībām, kuras Puses piešķir vai arī piešķirs nākotnē saskaņā ar Līgumiem par pasākumiem par izvairīšanos no dubulto nodokļu ievākšanas, vai uz citiem nodokļu noteikumiem.

2. Nekas no šīs Sadaļas nevar tikt tulkots kā tāds, kas Puses kavē pieņemt vai īstenot jebkādas pasākumus, kuru nolūks ir nepieļaut izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, izmantojot Līgumus par pasākumiem par izvairīšanos no dubulto nodokļu ievākšanas vai citiem nodokļu noteikumiem, vai arī iekšējo fiskālo likumdošanu.

3. Nekas no šīs Sadaļas nevar tikt tulkots kā tāds, kas kavē Dalībvalstīm vai Latvijai noteikt atšķirības attiecībā uz atbilstošo savas fiskālās likumdošanas nosacījumu piemērošanu starp nodokļu maksātājiem, kas nav vienādās situācijās, jo sevišķi attiecībā uz viņu dzīves vietu.

59. PANTS

Šīs Sadaļas noteikumus Puses pieaugoši korigē. Lai formulētu rekomendācijas šajā nolūkā, Asociācijas Padome ņem vērā Pušu attiecīgās saistības saskaņā ar Vispārējo Vienošanos par Tirdzniecību un Pakalpojumiem (VVTP), un jo sevišķi tā V pantu.

60. PANTS

Šī Līguma noteikumi nedrīkst aizkavēt nevienu no Pusēm pielietot jebkādas pasākumus, kas nepieciešami, lai aizkavētu tās pasākumu apiešanu attiecībā uz trešo valstu pieeju tās tirgum, izmantojot šī Līguma noteikumus.

V SADAĻA MAKSĀJUMI, KAPITĀLS, KONKURENCE UN CITI EKONOMISKIE NOSACĪJUMI, LIKUMU TUVINĀŠANA

I nodaļa Tekošie maksājumi un kapitāla kustība

61. PANTS

Puses apņemas atļaut jebkādas maksājumus un pārskaitījumus brīvi konvertējamā valūtā tekošajos maksājumu bilances rēķinos starp Kopienas un Latvijas iedzīvotājiem saskaņā ar Starptautiskā Valūtas Fonda Vienošanās VIII nodaļu.

62. PANTS

1. Attiecībā uz operācijām, kas saistītas ar maksājumu bilances kapitāla rēķiniem, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanos, Dalībvalstis un Latvija, attiecīgi, nodrošina brīvu tā kapitāla kustību, kas saistīts ar tiešiem ieguldījumiem, kurus izdara kompānijās, kas ir izveidotas saskaņā ar uzņemošās valsts likumiem, un ieguldījumiem, kas izdarīti saskaņā ar IV Sadaļas II nodaļas noteikumiem, kā arī ar šo ieguldījumu vai to radītās peļņas likvidāciju vai repatriāciju.

Neietekmējot 44. pantu, pēdējo paragrāfu, pilnīgi brīva kapitāla, kas ir saistīts ar uzņēmējdarbības dibināšanu un darbību pašnodarbinātām personām, ieskaitot šādu ieguldījumu likvidāciju vai repatriāciju, kustība tiks nodrošināta sākot ar šī Līguma stāšanos spēkā.

2. Attiecībā uz operācijām, kas saistītas ar maksājumu bilances kapitāla rēķiniem, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanos, Dalībvalstis un Latvija, attiecīgi, nodrošina brīvu tā kapitāla kustību, kas saistīts ar portfeļa ieguldījumiem. Tas attiecas arī uz tā kapitāla brīvu kustību, kas saistīts ar kredītiem komercoperācijās vai pakalpojumu sniegšanu, kuros piedalās vienas Puses iedzīvotājs, un uz finansu aizdevumiem.

3. Neietekmējot 1. paragrāfu, Dalībvalstis un Latvija neievieš jebkākus jaunus ierobežojumus kapitāla kustībai un kārtējiem maksājumiem, kas saista Kopienas un Latvijas iedzīvotājus, kā arī nepalielina pastāvošo noteikumu ierobežojošo raksturu.

4. Puses konsultējas viena ar otru nolūkā veicināt kapitāla kustību starp Kopienas un Latviju, lai veicinātu šī Līguma mērķa sasniegšanu.

63. PANTS

1. Puses veic pasākumus, kas ļauj radīt nepieciešamos apstākļus turpmākai Kopienas noteikumu pakāpeniskai pielietošanai attiecībā uz kapitāla brīvu kustību.

2. Asociācijas Padome izskatīs veidus, kā pilnībā ieviest Kopienas noteikumus attiecībā uz kapitāla kustību.

II nodaļa

Konkurence un citi ekonomiskie nosacījumi

64. PANTS

1. Sekojošais ir nesavienojams ar šī Līguma pienācīgu funkcionēšanu -- tiktāl, cik tas var ietekmēt tirdzniecību starp Kopienas un Latviju:

(i) visi līgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu asociāciju lēmumi un saskaņota darbība starp uzņēmumiem, kuru mērķis vai rezultāts ir konkurences nepieļaušana, ierobežošana vai deformēšana;

(ii) savas dominējošās pozīcijas nepienācīga izmantošana, ko izdara viens vai vairāki uzņēmumi Kopienas vai Latvijas teritorijās -- kopumā vai arī kādā ievērojamā to daļā;

(iii) jebkura valsts palīdzība, kas deformē vai draud deformēt konkurenci, piešķirot labvēlību noteiktiem uzņēmumiem vai noteiktu preču ražošanai.

2. Jebkura prakse, kas ir pretēja šim pantam, ir jāizvērtē uz to kritēriju pamata, kas izriet no Eiropas Kopienas izveidošanas Līguma 85., 86. un 92. panta piemērošanas, vai arī -- ražojumiem, uz kuriem attiecas Eiropas Ogļu un Tērauda Kopienas Līgums -- uz to kritēriju pamata, kas izriet no Eiropas Ogļu un Tērauda Kopienas Līguma, ieskaitot sekundāro likumdošanu.

3. Asociācijas Padome līdz 1997. gada 31. decembrim ar savu lēmumu pieņem nepieciešamos noteikumus 1. un 2. paragrāfu ieviešanai.

Līdz šo noteikumu pieņemšanai ir pielietojami Līguma noteikumi par VVTT VI, XVI un XXIII pantu interpretāciju un pielietošanu -- kā noteikumi par 1. paragrāfa (iii) punkta un attiecīgo 2. paragrāfa daļu ieviešanu.

4. (a) Kas attiecas uz 1. paragrāfa (iii) punkta ieviešanu, Puses atzīst, ka līdz 1999. gada 31. decembrim jebkāda Latvijas piešķirtā valsts palīdzība ir uzskatāma par jomu, kas ir identiska tām Kopienas jomām, kas aprakstītas 92.(3)(a) pantā Līgumā par Eiropas Kopienas izveidi. Asociācijas Padome, ņemot vērā ekonomisko situāciju Latvijā, vai šis periods ir pagarināms uz sekojošiem piecu gadu periodiem.

(b) Katra Puse nodrošina atklātību valsts palīdzības jomā, inter alia, ziņojot katru gadu otrai Pusei par piešķirtās palīdzības kopapjomu un sadalījumu un pēc pieprasījuma sniedzot informāciju par palīdzības plāniem. Pēc vienas Puses pieprasījuma otra Puse sniedz informāciju par konkrētiem valsts palīdzības gadījumiem.

5. Attiecībā uz ražojumiem, kas minēti III Sadaļas II un III nodaļās:

- 1. paragrāfa (iii) punkta nosacījumi netiek pielietoti,

- jebkura prakse, kas ir pretēja 1. paragrāfa (i) punktam, ir jāizvērtē saskaņā ar tiem kritērijiem, ko Kopiena noteikusi uz Eiropas Kopienas izveidošanas Līguma 42. un 43. panta pamata, un jo sevišķi saskaņā ar tiem, kas noteikti Padomes noteikumos Nr. 26/1962.

6. Ja Kopiena vai Latvija uzskata, ka kāda konkrēta prakse ir nesavienojama ar šī panta pirmā paragrāfa nosacījumiem, un

- attiecībā uz to, ka nav īstenota atbilstoša rīcība, kas minēta 3. paragrāfā, vai

- ja tādu noteikumu nav un ja tāda prakse izraisa vai draud izraisīt nopietnus kaitējumus otrajai Pusei vai materiālus zaudējumus tās nacionālajai rūpniecībai, ieskaitot tās pakalpojumu industriju,

tad tā var ieviest piemērotus pasākumus pēc konsultēšanās ar Asociācijas Padomi vai 30 darba dienas pēc tam, kad ir iesniegts pieteikums par tādām konsultācijām.

Gadījumā, ja pastāv prakse, kas ir nesavienojama ar šī panta 1. paragrāfa (iii) punktu, šādi piemēroti pasākumi var, ja uz tiem attiecas VVTT, tikt pieņemti tikai saskaņā ar tām procedūrām un tiem nosacījumiem, kas izklāstīti Vispārējā Vienošanās par Tarifem un Tirdzniecību un jebkurā citā atbilstošā dokumentā, kas ir pieņemts saskaņā ar to un ir pielietojams attiecībās starp Pusēm.

7. Neraugoties ne uz kādiem pretēja rakstura nosacījumiem, kas pieņemti saskaņā ar 3. paragrāfu, Puses apmainās ar informāciju, ņemot vērā ierobežojumus, ko rada profesionālās un saimnieciskās slepenības prasības.

65. PANTS

1. Pusēm ir jācenšas izvairīties ieviest ierobežojošus pasākumus, ieskaitot pasākumus, kas attiecas uz importu maksājumu bilances nolūkos. Gadījumā, ja tādi tiek ieviesti, Pusei, kas tos ieviesusi, ir otrai Pusei jāiesniedz, cik drīz vien iespējams, laika grafiks to atcelšanai.

2. Gadījumā, ja viena vai vairākas Dalībvalstis vai Latvija ir nopietnās maksājumu bilances grūtībās vai arī tām tieši draud tādas grūtības, Kopiena vai Latvija -- atkarībā no konkrētā gadījuma -- var, saskaņā ar VVTT, ieviest ierobežojošus pasākumus, ieskaitot pasākumus, kas attiecas uz importu, kam jābūt ieviestiem tikai uz ierobežotu laiku un kas nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams, lai labotu maksājumu bilances situāciju. Kopiena vai Latvija -- atkarībā no konkrētā gadījuma -- tūlītēji par to informē otru Pusi.

3. Nekādi ierobežojoši pasākumi nedrīkst tikt ieviesti attiecībā uz pārskaitījumiem, kas saistīti ar ieguldījumiem un jo sevišķi attiecībā uz to summu repatriāciju, kas ir ieguldītas vai no jauna ieguldītas un uz jebkādiem ieņēmumiem, kas no tām rodas.

66. PANTS

Kas attiecas uz valsts uzņēmumiem un uz uzņēmumiem, kam ir piešķirtas īpašas vai izņēmuma tiesības, Asociācijas Padome nodrošina, ka sākot ar 1998. gada 1. janvāri tiek ievēroti Eiropas Kopienas izveidošanas Līguma, jo sevišķi tā 90. panta, principi, un atbilstošie EDSA principi, jo sevišķi uzņēmēju lēmumu pieņemšanas brīvības princips.

67. PANTS

1. Saskaņā ar šī panta un Pielikuma XVII nosacījumiem, Puses atzīst svarīgumu, ko tās piešķir tam, lai nodrošinātu intelektuālā, rūpnieciskā un komerciālā īpašuma tiesību adekvātu un iedarbīgu aizsardzību un īstenošanu.

2. Latvija turpina uzlabot intelektuālā, rūpnieciskā un komerciālā īpašuma tiesību aizsardzību, lai nodrošinātu, ka pēc pārejas perioda, kas minēts šī Līguma 3. pantā, beigām, tiesību aizsardzības līmenis ir līdzīgs tam, kas pastāv Kopienā, ieskaitot šo tiesību īstenošanas iedarbīgus līdzekļus.

3. Pēc pārejas perioda, kas minēts 3. pantā, beigām Latvija pievienojas tām daudzpusējām konvencijām par intelektuālā, rūpnieciskā un komerciālā īpašuma tiesībām, kas minētas Pielikuma XVII 1. paragrāfā, un kuru dalībnieces ir Kopienas Dalībvalstis vai arī kuras de facto tiek piemērotas Dalībvalstīs saskaņā ar atbilstošajiem nosacījumiem, kas iekļauti šajās konvencijās.

4. Ja rastos problēmas intelektuālā, rūpnieciskā un komerciālā īpašuma jomā attiecībā uz tirdzniecības nosacījumiem, tad tiek veiktas steidzamas konsultācijas pēc jebkuras no Pusēm pieprasījuma ar nolūku sasniegt abpusēji apmierinošus risinājumus.

68. PANTS

1. Puses uzlūko kā vēlamu mērķi atklāt pieeju valsts kontraktu piešķiršanai uz nediskriminējošiem un abpusējiem pamatiem, jo sevišķi Vispārējās Vienošanās par Tarifiem un Tirdzniecību un Pasaules Tirdzniecības Organizācijas ietvaros.

2. Latvijas kompānijām, kā tās definētas šī Līguma 46. pantā, ir jādod pieeja kontraktu piešķiršanas procedūrām Kopienā saskaņā ar Kopienas valsts pasūtījuma noteikumiem un pie nosacījumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, kas tiek doti Kopienas kompānijām -- sākot ar šī Līguma spēkā stāšanos.

Kopienas kompānijām, kā tās definētas šī Līguma 46. pantā, ir jādod pieeja kontraktu piešķiršanas procedūrām Latvijā pie nosacījumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, kas tiek doti Latvijas kompānijām -- vēlākais pēc 3. pantā minētā pārejas perioda beigām.

Kopienas kompānijām, kas dibinātas Latvijā saskaņā ar IV Sadaļas II nodaļas nosacījumiem kā meitas uzņēmumi, kā tas aprakstīts 46. pantā, un atbilstoši 57. pantam, sākot ar šī Līguma spēkā stāšanos, ir jānodrošina pieeja kontraktu piešķiršanas procedūrām pie nosacījumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, kas noteikti Latvijas kompānijām. Kopienas kompānijām, kas dibinātas Latvijā kā filiāles un pārstāvniecības saskaņā ar 46. pantu, ir jāpiešķir šādas iespējas vēlākais 3. pantā minētā pārejas perioda beigās.

Šī paragrāfa nosacījumi attiecas arī uz valsts kontraktiem, kas ietverti 1993. gada 14. jūnija Direktīvā 93/38/EEC -- pēc tam, kad Latvija ir ieviesusi atbilstošu likumdošanu.

Asociācijas Padome periodiski izskata iespējas Latvijai ieviest pieeju piešķiršanas procedūrām Latvijā visām Kopienas kompānijām pirms pārejas perioda beigām.

3. Kas attiecas uz uzņēmējdarbības dibināšanu, darbību, pakalpojumu sniegšanu starp Kopienā un Latviju, kā arī uz darba spēka nodarbināšanu un kustību saistībā ar valsts kontraktu izpildi, ir piemērojami šī Līguma 37. līdz 60. panta noteikumi.

III nodaļa Likumu tuvināšana 69. PANTS

Puses atzīst, ka svarīgs nosacījums Latvijas ekonomiskai integrācijai Kopienā ir Latvijas pastāvošās un nākotnes likumdošanas tuvināšana Kopienas likumdošanai. Latvijai ir jācenšas nodrošināt, ka tās likumdošana pakāpeniski kļūst savietojama ar Kopienas likumdošanu.

70. PANTS

Likumu tuvināšana jo sevišķi ir attiecināma uz sekojošām jomām: muitas likumi, likumi par kompānijām, banku likumi, kompāniju konti un nodokļi, intelektuālais īpašums, finanšu pakalpojumi, konkurences noteikumi, cilvēku, dzīvnieku un augu veselības un dzīvības aizsardzība, strādnieku aizsardzība, ietverot veselību un drošību darbā, patērētāju aizsardzība, netiešā nodokļu ievākšana, tehniskie noteikumi un standarti, likumi un noteikumi, kas attiecas uz kodoljautājumiem, transports, telekomunikācijas, apkārtējā vide, valsts pasūtījums, statistika, ražojumu drošība, darba likumi un uzņēmējdarbības likumi.

Šajās jomās ātra likumu tuvināšana jo sevišķi ir veicama tādās jomās kā iekšējais tirgus, konkurence, strādnieku aizsardzība, vides aizsardzība un patērētāju aizsardzība.

71. PANTS

Kopiena sniedz Latvijai tehnisko palīdzību šo pasākumu ieviešanai, kas inter alia var ietvert:

- apmaiņu ar ekspertiem,
- operatīvas informācijas piegādi, jo sevišķi attiecībā uz atbilstošo likumdošanu;
- semināru organizēšanu;
- apmācības;
- palīdzību likumdošanas tulkošanā attiecīgajos sektoros;
- palīdzību muitas procedūru un statistikas uzlabošanai;
- palīdzību likumdošanas jautājumos Latvijas likumdošanas tuvināšanas Eiropas Savienības likumiem kontekstā.

VI SADAĻA EKONOMISKĀ SADARBĪBA 72. PANTS

1. Kopiena un Latvija turpmāk izveido ekonomisko sadarbību, kuras mērķis ir dot ieguldījumu Latvijas attīstībā un izaugsmes potenciālā. Tādai sadarbībai ir jāstiprina pastāvošās ekonomiskās saites uz visplašākajiem iespējamiem pamatiem, lai abas Puses gūtu labumu.

2. Politika un citi pasākumi ir jāveido tā, lai veicinātu Latvijas ekonomisko un sociālo attīstību, un tie jāveido uz harmoniskas attīstības principa pamatiem. Šai politikai būtu jānodrošina, lai no paša sākuma tiktu pilnībā ievēroti arī ekoloģiskie apsvērumi, un lai tie būtu saistīti ar harmoniskas sociālās attīstības prasībām.

3. Šajā nolūkā sadarbībai būtu jo sevišķi jākoncentrējas uz to politiku un pasākumiem, kas attiecas uz rūpniecību, ieguldījumiem, lauksaimniecību un agro-industriālo sektoru, enerģiju, transportu, reģionālo attīstību un tūrismu.

4. Īpaša uzmanība ir jāpievērš pasākumiem, kas var veicināt sadarbību starp trim Baltijas valstīm un ar citām Centrāl un Austrumeiropas valstīm, kā arī ar citām valstīm, kas robežojas ar Baltijas jūru nolūkā veicināt reģiona vienotu attīstību.

73. PANTS Rūpnieciskā sadarbība

1. Sadarbībai ir jācenšas veicināt, jo sevišķi sekojošais:

- rūpniecisko sadarbību starp abu Pušu ekonomiskajiem subjektiem, jo sevišķi nolūkā stiprināt privāto sektoru Latvijā;

- Kopienas piedalīšanos Latvijas centienos tiklab valsts kā privātajā sektorā modernizēt un pārkārtot tās rūpniecību, kas veicinās pāreju uz tirgus ekonomiku pie nosacījumiem, kas nodrošina, ka tiek aizsargāta apkārtējā vide;

- atsevišķu sektoru pārveidošanu;

- jaunu uzņēmumu izveidi tajās jomās, kurās ir izaugsmes potenciāls, jo sevišķi vieglās rūpniecības, patērētāju preču un tirgus pakalpojumu jomās.

2. Rūpnieciskās sadarbības iniciatīvām ir jāņem vērā Latvijas noteiktās prioritātes. Jo sevišķi ar šīm iniciatīvām ir jācenšas izveidot piemērotus apstākļus uzņēmumiem, uzlabot pārvaldes know-how un veicināt atklātību attiecībā uz tirgiem un uzņēmumu nosacījumiem. Kur nepieciešams, tiks iesaistīta arī tehniskā palīdzība.

74. PANTS

Ieguldījumu veicināšana un aizsardzība

1. Sadarbībai ir jābūt vērīgai uz to, lai nodrošinātu un, ja nepieciešams, uzlabotu juridiskos nosacījumus un labvēlīgu klimatu privātiem ieguldījumiem un to aizsardzībai, tiklab attiecībā uz pašmāju, kā arī ārvalstu ieguldījumiem, kam ir būtiska nozīme ekonomiskajiem un rūpniecības pārveidojumiem un Latvijas attīstībai. Sadarbībai ir jābūt vērīgai arī uz to, lai atbalstītu un veicinātu ārvalstu ieguldījumus un privatizāciju Latvijā.

2. Konkrētajiem sadarbības mērķiem ir jābūt:

- lai Latvija izveidotu tādas juridiskos nosacījumus, kas veicina un aizsargā ieguldījumus;

- kur tas ir noderīgi, divpusēju Līgumu noslēgšana ar Dalībvalstīm par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību;

- veicināt deregulāciju un uzlabot ekonomisko infrastruktūru;

- apmainīties ar informāciju par ieguldījumu iespējām gadatirgu, izstāžu, tirdzniecības nedēļu un citu pasākumu kontekstā.

Kopienas palīdzība var tikt piešķirta sākuma posmos tām institūcijām, kuras veicina iekšējos ieguldījumus.

3. Latvijai ir jārespektē Ieguldījumu Pasākumu ar Tirdzniecību Saistīto Aspektu (IPTSA) noteikumi.

75. PANTS

Mazie un vidējie uzņēmumi

1. Pusēm ir jācenšas attīstīt un nostiprināt mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) un sadarbību starp MVU Kopienā un Latvijā.

2. Tām ir jāveicina informācijas un know-how apmaiņu šādās jomās:

- kur tas ir noderīgi, to juridisko, administratīvo, tehnisko, nodokļu un finanšu nosacījumu uzlabošana, kas ir vajadzīgi MVU veidošanai un sadarbībai pāri robežām;

- to specializēto pakalpojumu nodrošināšana, kas nepieciešami MVU (pārvaldes apmācība, grāmatvedība, mārketinga, kvalitātes kontrole u.c.) un to institūciju nostiprināšana, kas sniedz šādus pakalpojumus;

- piemērotu saikņu izveide ar Kopienas attiecīgajām struktūrām caur Eiropas saimnieciskās sadarbības tīkliem, ar nolūku uzlabot informācijas plūsmu uz MVU, un lai veicinātu sadarbību pāri robežām.

3. Sadarbībā ir iekļaujama tehniskās palīdzības sniegšana, jo sevišķi -- piemērota institucionālā fona izveidošanā MVU -- tiklab valsts kā arī reģionālā līmenī, attiecībā uz finansēm, apmācību, konsultācijām, tehnoloģiskiem un mārketinga pakalpojumiem.

76. PANTS

Lauksaimniecības un rūpniecības standarti un to saskaņotības novērtējums

1. Sadarbībai starp Pusēm jābūt jo sevišķi vērstai uz to, lai samazinātu atšķirības standartos, tehniskajos noteikumos un to saskaņošanas kontroles procedūrās, Kopienai sniedzot tehnisko palīdzību, kur tas nepieciešams.

2. Lai to panāktu, sadarbībai ir jācenšas:

- veicināt Kopienas tehnisko noteikumu un Eiropas standartu un to saskaņošanas noteikumu izmantošanu, atzīstot, ka -- lai sasniegtu Latvijas mērķus attiecībā uz vides kvalitāti -- valstij ir tiesības attīstīt un ieviest, ja nepieciešams, īpašus (augstākus) standartus;

- kur ir nepieciešams, noslēgt Līgumus par savstarpējo atzīšanu šajās jomās;

- veicināt Latvijas aktīvu un regulāru piedalīšanos specializēto organizāciju darbā (Eiropas Standartu Komiteja, Eiropas Elektrotehniskā Komiteja, Eiropas Telekomunikāciju Institūts, Eiropas Testēšanas un Sertifikācijas Organizācija, Eiropas Metroloģijas Organizācija).

3. Kur nepieciešams, Kopienai ir jānodrošina Latvijai tehniskā palīdzība, jo sevišķi apmācību programmās Latvijas speciālistiem tādās jomās, kā standartizācija, metroloģija, sertifikācija un kvalitātes sistēmas Eiropas zemēs.

77. PANTS

Sadarbība zinātnē un tehnoloģijā

1. Pusēm ir jāveicina sadarbību pētījumos un tehnoloģiskās attīstības darbībās. Tām ir jāpievērš īpaša uzmanība sekojošajam:

- informācijas apmaiņa vienai par otras zinātnes un tehnoloģisko politiku;

- kopēju zinātnisku tikšanos (semināru) organizācija;

- kopēji zinātniski praktiskie pasākumi, ar nolūku veicināt zinātnisko progresu un tehnoloģijas un know-how nodošanu;

- apmācības darbības un mobilitātes programmas pētniekiem un speciālistiem no abām Pusēm;

- tādas vides izveidošana, kas veicinātu pētījumus un jaunu tehnoloģiju pielietošanu, kā arī pētījumu rezultātu intelektuālā īpašuma adekvātu aizsardzību;

- Latvijas piedalīšanās Kopienas pētījumu programmās saskaņā ar 3. paragrāfu.

Tehniskajai palīdzībai ir jātiek sniegtai, kur tā ir nepieciešama.

2. Asociācijas Padome nosaka piemērotas procedūras sadarbības attīstīšanai.

3. Sadarbībai Kopienas ietvaros pētījumu un tehnoloģiskās attīstības jomā jātiek ieviestai saskaņā ar konkrētām vienošanām, par kurām jāveic pārrunas un kas jānoslēdz saskaņā ar katras Puses juridiskajām procedūrām.

78. PANTS Izglītība un apmācības

1. Sadarbībai ir jābūt vērstai uz cilvēku resursu attīstību un vispārējās izglītības līmeņa un profesionālās kvalifikācijas celšanu Latvijā, tiklab valsts kā arī privātajā sektorā, ņemot vērā Latvijas prioritātes. Institucionālie ietvari un sadarbības plāni tiks noteikti saskaņā ar Eiropas Apmācību Fondu, TEMPUS programmu un Eiropafakultāti. Latvijas piedalīšanās citās programmās arī tiks izskatīta šajā kontekstā.

2. Sadarbībai ir jābūt īpaši vērstai uz sekojošām jomām:

- izglītības un apmācību sistēmas reformas Latvijā;
- sākotnējā apmācība, apmācības un pārapmācības darba vietā, ieskaitot valsts un privātā sektora vadošo personālu un vecākos ierēdņus, jo sevišķi prioritārajās jomās, kas tiks noteiktas;
- skolotāju apmācības darba vietā;
- sadarbība starp universitātēm, sadarbība starp universitātēm un firmām, skolotāju, studentu, administratoru un jauniešu mobilitāte;
- mācību kursu veicināšana Eiropas studiju jomā attiecīgo institūciju ietvaros;
- studiju periodu un diplomu savstarpējā atzīšana;
- Latviešu valodas apmācības veicināšana, jo sevišķi pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuri pieder pie minoritātēm;
- Kopienas valodu mācīšana, tulku apmācība un Kopienas standartu un terminoloģijas lietošanas veicināšana;
- neklātienas izglītības attīstīšana un jaunas apmācību tehnoloģijas;
- apgāde ar mācību materiāliem un iekārtām.

79. PANTS Lauksaimniecība un agro-industriālais sektors

1. Sadarbībai šai jomā ir jānotiek ar nolūku modernizēt, pārkārtot un privatizēt lauksaimniecību, saldūdens (iekšējo) zvejniecību un agro-industriālo sektoru, kā arī mežkopību. Šāda sadarbība veicinās dabisko ainavu un nepiesārņotas augsnes aizsardzību un pastāvīgas (nenoplicinošas) izmantošanas iespējas.

Šajā nolūkā sadarbībai ir jācenšas jo sevišķi:

- attīstīt privātās fermas un izplatīšanas kanālus, uzkrāšanas metodes, mārketingu utt.;
- modernizēt lauku infrastruktūru (transportu, ūdens apgādi, telekomunikācijas);
- uzlabot zemes izmantošanas plānošanu, ieskaitot celtniecību un pilsētplānošanu;
- attīstīt kritērijus ekstensīvās un intensīvās lauksaimniecības, mežkopības un saldūdens (iekšējās) zivkopības rajoniem saskaņā ar valsts un reģionālajiem attīstības plāniem un programmām;
- izveidot un attīstīt efektīvu sadarbību attiecībā uz lauksaimniecības informācijas sistēmām;
- uzlabot produktivitāti un kvalitāti, izmantojot piemērotas metodes un ražojumus; nodrošināt apmācības un uzraudzību to pretpiesārņošanas metožu lietošanā, kuras saistītas ar ieguldījumiem;

- veicināt organiskās lauksaimniecības attīstību, tās ražojumu pārstrādi un mārketingu;
- veicināt Kopienas pārtikas standartu ieviešanu;
- pārveidot, attīstīt, modernizēt un decentralizēt pārtikas pārstrādes firmas un to mārketinga tehniku;
- veicināt savstarpējo savietojamību lauksaimniecībā;
- veicināt rūpniecisko sadarbību lauksaimniecībā un apmaiņu ar know-how, jo sevišķi starp privātajiem sektoriem Kopienā un Latvijā;
- attīstīt sadarbību dzīvnieku un augu veselības jautājumos ar nolūku panākt pakāpenisku harmonizāciju ar Kopienas standartiem, izmantojot palīdzību apmācībās un pārbaūžu organizācijā;
- veicināt informācijas apmaiņu attiecībā uz lauksaimniecības politiku un likumdošanu;
- veicināt kopuzņēmumu izveidi, jo sevišķi sadarbībai trešo valstu tirgos.

2. Šajos nolūkos Kopiena sniedz tehnisko palīdzību, kad tas nepieciešams.

80. PANTS Zvejniecība

1. Puses attīsta sadarbību zvejniecības jomā saskaņā ar Līgumu par Zvejniecības Attiecībām starp Eiropas Ekonomisko Kopieni un Latvijas Republiku.

2. Šajā sadarbībā ir jo sevišķi jāņem vērā:

- pastāvīgas (nenoplicinošas) zvejniecības izveidošana pasaules okeānos un Baltijas jūrā;
- tradicionālā sadarbība zvejniecībā;
- zivju kontroles sistēmu attīstīšanas nepieciešamība, kā arī nozvejas statistikas un informācijas sistēmu attīstīšanas nepieciešamība;
- zinātniskā potenciāla attīstīšana zivju resursu pētīšanai Baltijas jūrā un abpusēja darbība zivju krājumu saglabāšanai un atjaunināšanai (jo sevišķi lašu un mencu), un moderno tehnoloģiju ieviešana šajā jomā;
- Latvijas zivju flotes un zivju pārstrādes rūpniecības pakāpeniska modernizācija, kopuzņēmumu izveides ceļā;
- privāto uzņēmumu attīstība šajā jomā un nepieciešamība pārņemt Eiropas Kopienas pieredzi mārketinga tehnikā;
- rūpnieciskās sadarbības attīstīšana zvejniecībā un apmaiņa ar know-how;
- Eiropas Kopienas produkcijas kvalitātes un veselības standartu ieviešana Latvijā attiecībā uz zivsaimniecībām (ieskaitot barošanu);
- informācijas apmaiņa par zivkopības politiku un likumdošanu un par zivkopības ražojumu tirgus izveidošanu;
- sadarbība starptautiskajās zivkopības organizācijās.

81. PANTS Enerģija

1. Tirgus ekonomikas principu un Līguma par Eiropas Enerģijas Hartu ietvaros Puses sadarbosies, lai attīstītu pieaugošu enerģijas tirgu integrāciju Eiropā.

2. Šai sadarbībai ir jābūt īpaši vērstai uz sekojošām jomām:

- enerģijas politikas, ieskaitot tās ilgtermiņa aspektu, formulēšana un plānošana;
- vadīšana un apmācība enerģijas sektorā;
- enerģijas taupīšanas un efektivitātes veicināšana;
- enerģijas resursu attīstīšana;
- sadales uzlabošana, kā arī piegādes uzlabošana un dažādošana;
- enerģijas ražošanas un patēriņa ietekme uz apkārtējo vidi;
- kodolenerģijas sektors, jo sevišķi kodoldrošība šajā jomā;
- enerģijas tirgu lielāka atvērtība, ieskaitot gāzes un elektrības tranzīta veicināšanu;
- elektrības un gāzes sektori, ietverot iespējas izskatīšanu par Eiropas piegādes tīklu savienošana;
- enerģijas infrastruktūru modernizācija;
- nosacījumu formulēšana sadarbībai starp uzņēmumiem šajā sektorā;
- tehnoloģijas un know-how nodošana;
- sadarbība cenu noteikšanā un nodokļu politikā enerģijas sektorā;
- reģionālā sadarbība enerģijas sektorā starp Baltijas valstīm, jo sevišķi kā svarīgs ieguldījums enerģijas piegādes drošībai šajā reģionā.

3. Tehniskā palīdzība ir sniedzama tur, kur nepieciešama.

82. PANTS Kodoldrošība

1. Sadarbības mērķis ir nodrošināt kodolenerģijas drošāku izmantošanu.

2. Sadarbībai kodolenerģijas jomā ir galvenokārt jānodrošina sekojošais:

- personāla apmācību modernizācija;
- Latvijas likumu un noteikumu par kodolenerģijas drošību modernizācija un uzraudzības institūciju un to resursu nostiprināšana;
- kodoldrošība, gatavošanās kodolenerģijas negadījumiem un rīcībai avāriju gadījumos;
- aizsardzība pret radiāciju, ieskaitot vides radiācijas uzraudzību;
- degvielas cikla problēmas, kodolmateriālu drošība un to fiziskā apsardze;

- radioaktīvo atkritumu pārraudzīšana;
- kodolinstalāciju pārtraukšana un nojaukšana;
- attīrīšana;
- vienādu drošības standartu ieviešana, lai aizsargātu strādnieku, iedzīvotāju veselību un vides aizsardzību, un to pielietošanas nodrošināšana.

3. Sadarbībā ietilps informācijas un pieredzes apmaiņa un zinātniski praktiskās darbības saskaņā ar noteikumiem par zinātņi un tehnoloģiju.

4. Puses piekrīt tam, ka ir nepieciešams sadarboties savu pilnvaru un kompetences ietvaros, lai cīnītos ar kodolmateriālu kontrabandu. Sadarbībai šajā jomā ir jāietver informācijas apmaiņu, tehnisko palīdzību materiālu analīzei un identificēšanai un administratīvo un tehnisko palīdzību nolūkā ieviest efektīvu muitas kontroli. Turpmākās sadarbības virzieni šajā jomā var tikt noteikti, rodoties nepieciešamībai.

83. PANTS

Vide

1. Puses attīsta un nostiprina savu sadarbību vides un cilvēku veselības aizsardzībā.

2. Sadarbībai jo sevišķi ir jāņem vērā sekojošais:

- piesārņotības līmeņu efektīva uzraudzīšana;
- cīņa ar vietējo, reģionālo un starpvalstu gaisa un ūdens piesārņošanu;
- efektīva, saprātīga un tīra enerģijas ražošana un patērēšana, rūpniecības uzņēmumu drošība (ieskaitot kodolenerģijas ražošanas stacijas);
- ķīmikāliju klasifikācija un droša apiešanās ar tām;
- ūdens kvalitāte, jo sevišķi tajos ūdensceļos, kas šķērso robežas (Baltijas jūras aizsardzība pret piesārņošanu, ko izraisa kuģi, mākslīgās salas, platformas un citi piesārņojuma avoti);
- atkritumu samazināšana, otrreizējā pārstrāde un droša glabāšana; Bāzeles Konvencijas ieviešana;
- saprātīga neatjaunojamo dabas resursu izmantošana;
- lauksaimniecības ietekme uz vidi, augsnes erozija un piesārņošana ar lauksaimniecības ķīmikālijām, ūdens eutrofikācija;
- mežu un floras un faunas aizsardzība;
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšana;
- aizsargājamās jomas;
- zemes izmantošanas plānošana, ieskaitot celtniecību un pilsētplānošanu;
- sabiedriskā transporta uzlabošana, jo sevišķi pilsētās;
- ekonomisko un fiskālo instrumentu izmantošana;
- piekrastes uzraudzīšana un jūras piesārņošanas novēršana;
- globālās klimatiskās izmaiņas;

- piesārņoto rajonu atjaunināšana;
- cilvēku veselības aizsardzība pret ekoloģiskajiem faktoriem.

3. Sadarbībai jo sevišķi jānotiek, izmantojot:

- informācijas un ekspertu apmaiņu, jo sevišķi tīro tehnoloģiju un ekoloģiski labvēlīgo bio tehnoloģiju nodošanas jomās;
- institūciju veidošanas un apmācību programmas;
- tehnoloģijas un know-how nodošanu;
- likumu tuvināšanu (Kopienas standarti);
- sadarbību reģionālajā līmenī (ieskaitot sadarbību starp trim Baltijas valstīm un Eiropas Vides Aģentūras ietvaros) un starptautiskajā līmenī;
- stratēģiju attīstīšana, jo sevišķi attiecībā uz globālajiem un klimata jautājumiem;
- izglītību un informāciju ekoloģiskajos jautājumos;
- pētījumus par ekoloģiskajām ietekmēm.

84. PANTS Transports

1. Puses attīsta un nostiprina savu sadarbību transporta jomā, lai nodrošinātu, ka Latvija var:

- pārveidot un modernizēt transportu;
- uzlabot pasažieru un preču kustību un pieeju transporta tirgiem, atceļot administratīvos, tehniskos un citus šķēršļus;
- veicināt Kopienas tranzītu cauri Latvijai, izmantojot ceļu, dzelzceļu, iekšējo ūdensceļu un kombinēto transportu;
- sasniegt reāli funkcionējošus standartus, kas salīdzināmi ar tiem, kas ir pieņemti Kopienā.

2. Šai sadarbībai jo sevišķi ir jāietver sekojošo:

- ekonomiskās, juridiskās un apmācību programmas un juridiskās un institucionālās bāzes gatavošana politikas izveidei un ieviešanai, ieskaitot transporta sektora privatizāciju;
- tehniskās palīdzības un konsultāciju nodrošināšana, informācijas apmaiņa (konferences un semināri);
- infrastruktūras attīstības atbalstīšana Latvijā.

3. Sadarbības prioritārās jomas būs:

- celtniecība un modernizācija uz vispārārtzītajiem Eiropas nozīmes ceļiem un galvenajiem kopējas ieinteresētības ceļiem, kā arī uz tādu dzelzceļu, iekšējo ūdensceļu, ostu un lidostu infrastruktūrām;
- apstākļu uzlabošana, gaidīšanas laika samazināšana un tranzīta atvieglināšana pie robežpunktiem daudznozaru Krētas koridora Nr. 1 Latvijas posmā, balstoties uz tām normām, kuras nosaka Eiropas Savienības starptautiskās vienošanās, lai nodrošinātu savstarpējo kustību;
- dzelzceļu, ostu un lidostu pārvaldīšana, ieskaitot sadarbību starp attiecīgajām valstu varas institūcijām;

- zemes izmantošanas plānošana, ieskaitot cetniecību un pilsētplānošanu;
- tehnisko iekārtu modernizācija, lai panāktu atbilstību Kopienas standartiem; jo sevišķi ceļu un dzelzceļu transporta jomās, konteineru transportā un pārsūtīšanā;
- tādas transporta politikas veicināšana, kas atbilst Kopienas transporta politikai;
- Iso jūras ceļu transporta -- kā virszemes transporta alternatīvas un kā Baltijas jūras reģionam jo sevišķi piemērota transporta -- veicināšana;
- kopīgu zinātniski praktisko programmu veicināšana;
- konkrēti projekti trīs- un daudzpusīgā (BJVP -- Baltijas jūras valstu padomes) reģionālās sadarbības kontekstā -- tādi kā Via Baltica.

85. PANTS

Telekomunikācijas, pasta pakalpojumi un tele- un radioraidījumi

1. Puses cenšas izvērst un nostiprināt sadarbību šajās jomās. Tai ir jāietver sekojošais:

- informācijas apmaiņa telekomunikāciju politikā, pasta pakalpojumu un tele- un radioraidījumu politikā;
- stabilu un pastāvīgu noteikumu izveide telekomunikācijām, pasta pakalpojumiem un tele- un radioraidījumiem;
- tehniskās un citas informācijas apmaiņa un semināru un konferenču organizācija abu Pušu ekspertiem;
- apmācību un konsultāciju darbība;
- tehnoloģiju nodošana;
- kopīgu projektu īstenošana, ko veic kompetentas abu Pušu institūcijas;
- Eiropas standartu un sertifikācijas sistēmu veicināšana;
- jaunu saziņas līdzekļu iekārtu, pakalpojumu un instalāciju veicināšana, jo sevišķi to, kuriem ir komerciāls pielietojums.

2. Šīm aktivitātēm ir jābūt koncentrētām uz sekojošajām prioritārajām jomām:

- segmentētas tirgus politikas, kā arī juridisko aktu un procedūru veidošana un ieviešana telekomunikāciju jomā, kā arī pasta pakalpojumu un tele- un radioraidījumu jomā Latvijā;
- Latvijas telekomunikāciju tīkla modernizācija un tā integrācija Eiropas un pasaules tīklos;
- sadarbība ar Eiropas standartizācijas struktūrām;
- trans-Eiropas sistēmu integrācija;
- telekomunikāciju juridiskie aspekti;
- telekomunikāciju pārvaldīšana jaunajā Eiropas saimnieciskajā vidē: organizāciju struktūras, stratēģija un plānošana, pirkšanas principi, tarifu struktūras balss telefonsakarus;
- zemes izmantošanas plānošana, ieskaitot cetniecību un pilsētplānošanu;
- datu tīklu modernizācija un uz tiem balstītu informācijas pakalpojumu attīstīšana;

- Latvijas pasta pakalpojumu un tele- un radioraidījumu modernizācija.

86. PANTS Informācijas infrastruktūra

Puses cenšas paplašināt un nostiprināt sadarbību ar nolūku izveidot Vispasaules informācijas infrastruktūru. Tas ietver sekojošo:

- informācijas apmaiņu par tām politikām un programmām, kuru mērķis ir izveidot informācijas infrastruktūru un attiecīgos pakalpojumus;
- ciešu sadarbību starp institūcijām, kas pārvalda esošos informācijas tīklus (akadēmiskām un/vai valsts institūcijām);
- informācijas apmaiņu par tehnoloģijām, tirgus vajadzībām un citu informāciju, semināru, tikšanos un konferenču organizēšanu abu Pušu ekspertiem un rūpniekiem;
- apmācību un konsultāciju darbības;
- kopīgu projektu īstenošanu;
- standartu, sertifikācijas un testēšanas veicināšanu un vienošanos;
- piemērotu regulējošo ietvaru veicināšanu;
- darbības, lai veicinātu informācijas pakalpojumu un infrastruktūras veidošanos.

87. PANTS Banku lietas, apdrošināšana un citi finansu pakalpojumi

1. Puses sadarbojas ar nolūku izveidot un attīstīt piemērotus ietvarus, kas veicinātu banku, apdrošināšanas un finansu pakalpojumu sektoru Latvijā.

2. Šai sadarbībai jācentrējas uz sekojošo:

- efektīvu grāmatvedības un revīziju sistēmu uzlabošanu Latvijā, kas balstītos uz starptautiskajiem noteikumiem un Eiropas Kopienas standartiem;
- banku un finansu sistēmu nostiprināšanu un pārkārtošanu;
- banku un finansu pakalpojumu uzraudzīšanas un regulēšanas sistēmu uzlabošanu un harmonizāciju;
- terminoloģijas vārdnīcu sagatavošanu;
- informācijas apmaiņu, jo sevišķi attiecībā uz spēkā esošo likumdošanu un uz sagatavojamiem likumiem;
- Kopienas un Latvijas likumdošanas sagatavošanu un tulkošanu;

3. Lai to panāktu, sadarbībai ir jāietver tehniskās palīdzības sniegšana un apmācības.

88. PANTS Sadarbība revīzijas un finansu kontroles jautājumos

1. Puses sadarbojas ar nolūku attīstīt efektīvas finansu kontroles un revīzijas sistēmas Latvijas administrācijā, kas sekotu standartizētajām Eiropas metodēm un procedūrām.

2. Šai sadarbībai jācentrējas uz sekojošo:

- attiecīgās informācijas apmaiņu par revīzijas sistēmām;
- revīzijas dokumentācijas unifikāciju;
- apmācību un konsultāciju darbībām.

3. Lai to panāktu, Kopiena sniedz tehnisko palīdzību, kad nepieciešams.

89. PANTS Monetārā politika

Pēc Latvijas varas institūciju pieprasījuma Kopiena sniedz tehnisko palīdzību ar nolūku atbalstīt Latvijas centienus pakāpeniski pieskaņot tās politiku Eiropas Monetārās sistēmas politikai. Pēc Latvijas pieprasījuma tā organizēs neformālu informācijas apmaiņu attiecībā uz Eiropas Monetārās sistēmas principiem un funkcionēšanu.

90. PANTS Naudas atmazgāšana

1. Puses piekrīt nepieciešamībai pielikt saspringtus pūliņus un sadarboties ar nolūku aizkavēt savu finanšu sistēmu izmantošanu, lai atmazgātu ienākumus, kas gūti kriminālās darbībās vispār un jo sevišķi tajās, kas saistītas ar narkotiku tirdzniecību.
2. Sadarbībai šai jomā jāietver administratīvo un tehnisko palīdzību ar nolūku izveidot piemērotus standartus, lai apkarotu naudas atmazgāšanu, kas būtu līdzīgi tiem, kas ir pieņemti Kopienā un citās starptautiskajās institūcijās šajā jomā, jo sevišķi Finanšu Rīcības Uzdevumu Grupā (FRUG).

91. PANTS Reģionālā attīstība

1. Puses savā starpā nostiprina sadarbību reģionālās attīstības un zemes izmantošanas plānošanas jomā.
2. Šajā nolūkā, var tikt izmantoti jebkuri no sekojošajiem pasākumiem:
  - informācijas apmaiņa starp valsts, reģionālajām un vietējām varas institūcijām par reģionālo un zemes izmantošanas plānošanas politiku un, kur nepieciešams, palīdzības sniegšana Latvijai tādas politikas izstrādē;
  - kopīga reģionālo un vietējo varas institūciju darbība ekonomiskās attīstības jomā;
  - kopīgas pieejas izpēte attiecībā uz starpreģionālās sadarbības attīstību ar Baltijas jūras reģioniem Kopienā;
  - vizīšu apmaiņa, lai izpētītu sadarbības un palīdzības iespējas;
  - valsts ierēdņu vai ekspertu apmaiņa;
  - tehniskās palīdzības sniegšana ar īpašu uzsvāri uz mazāk attīstīto reģionu attīstību;
  - programmu izveidošana informācijas un pieredzes apmaiņai, kā metodi ieskaitot seminārus.

92. PANTS Sociālā sadarbība

1. Attiecībā uz veselību un drošību darbā un sabiedrisko veselību, Puses attīsta sadarbību savā starpā, ar nolūku uzlabot strādnieku veselības un drošības aizsardzības līmeni, kā kritēriju izmantojot aizsardzības līmeni Kopienā. Šai sadarbībai jo sevišķi jāietver sekojošo:

- tehniskās palīdzības sniegšana;
- apmaiņa ar ekspertiem;
- sadarbība starp kompānijām;
- informācijas un apmācību darbības;
- sadarbība sabiedrības veselības jomā.

2. Attiecībā uz nodarbinātību sadarbībai starp Pusēm ir jābūt centrētai jo sevišķi uz sekojošo:

- darba tirgus organizācija;
- darba atrašanas un karjeras konsultāciju pakalpojumu modernizācija;
- reģionālo pārkārtojumu programmu plānošana un ieviešana;
- vietējās nodarbinātības attīstīšanas veicināšana.

Sadarbībai šajās jomās jātiek īstenotai ar tādu darbību palīdzību kā pētījumu veikšana, ekspertu pakalpojumu nodrošināšana, kā arī informācija un apmācības.

3. Attiecībā uz sociālo nodrošināšanu, sadarbībai starp Pusēm ir jābūt vērīgai uz to, lai Latvijas sociālās nodrošināšanas sistēmu pielāgotu jaunajai ekonomiskajai un sociālajai situācijai, pirmkārt, sniedzot ekspertu pakalpojumus, kā arī informāciju un apmācības.

93. PANTS Tūrisms

Puses palielina un attīsta sadarbību savā starpā tūrisma jomā, un šai sadarbībai jo sevišķi ir jābūt vērīgai uz sekojošo:

- tūrisma industrijas veicināšana;
- informācijas plūsmas nostiprināšana caur starptautiskajiem tīkliem, datu bāzēm u.t.t.;
- know-how nodošana ar apmācību, apmaiņu, semināru palīdzību;
- reģionālās sadarbības projektu palielināšana;
- iespēju izpēte kopīgu darbību veikšanai (starptautiskie projekti, pilsētu sadarbība u.t.t.);
- kompjuterizētu biļešu pasūtīšanas un informācijas sistēmu ieviešana (vislabāk -- visām trim Baltijas valstīm kopīgu) un patērētāju aizsardzības standartu ieviešana attiecībā uz tūristiem.

94. PANTS

Informācija un komunikācijas

1. Attiecībā uz informāciju un komunikācijām, Kopiena un Latvija ievieš piemērotus pasākumus, lai veicinātu efektīvu savtarpējo informācijas apmaiņu. Prioritāte ierādāma programmām, kas vērstas uz to, lai sniegtu iedzīvotājiem galveno informāciju par Eiropas Savienību, bet noteiktām cilvēku grupām Latvijā -- specializētāku informāciju, ieskaitot, kad vien iespējams, nodrošinot pieeju Kopienas datu bāzēm.
2. Puses koordinē un, kur nepieciešams, saskaņo savu politiku attiecībā uz starptautiskajiem tele- un radoraidījumiem, tehniskajiem standartiem un Eiropas audiovizuālās tehnoloģijas veicināšanu.
3. Sadarbība var ietvert apmaiņas programmu, stipendiju, apmācību iespēju nodrošināšanu žurnālistiem un ekspertiem mēdiju jomā, kad tas nepieciešams.

95. PANTS

Patērētāju aizsardzība

1. Puses sadarbojas nolūkā panākt pilnīgu saskaņojamību starp patērētāju aizsardzības sistēmām Latvijā un Kopienā. Efektīva patērētāju aizsardzība ir nepieciešama, lai nodrošinātu, ka tirgus ekonomika funkcionē pienācīgi.
2. Lai to panāktu, un ņemot vērā to kopīgās intereses, Puses veicina un nodrošina:
  - aktīvu patērētāju aizsardzības politiku -- saskaņā ar Kopienas likumiem un visām attiecīgajām ANO vadlīnijām patērētāju aizsardzībai;
  - patērētāju aizsardzības likumdošanas tuvināšanu un patērētāju aizsardzības Latvijā pielāgošanu attiecīgajiem noteikumiem Kopienā;
  - efektīvu juridisko aizsardzību patērētājiem, lai uzlabotu patēriņa preču kvalitāti un saglabātu piemērotus drošības standartus.
3. Sadarbība var ietvert:
  - informācijas apmaiņu par bīstamiem ražojumiem;
  - patērētāju aizsardzības speciālistu apmācību valdībai un ne-valsts organizācijām;
  - palīdzību neatkarīgu organizāciju izveidošanā ar nolūku palielināt patērētāju informētību, jo sevišķi to organizāciju, kas sniedz informāciju;
  - informācijas un konsultāciju centru izveidi domstarpību risināšanai un juridisko un citu padomu sniegšanai patērētājiem; tiks veikti pasākumi sadarbībai starp Latvijas centriem un tiem, kas atrodas Kopienā;
  - piekļūšanu Kopienas datu bankām;
  - apmaiņu attīstīšanu starp patērētāju pārstāvjiem.
4. Kopiena sniedz tehnisko palīdzību, kad tas nepieciešams.

96. PANTS

Muita

1. Sadarbības mērķis muitas jomā ir garantēt visu to nosacījumu ievērošanu, kas ir noteikti ieviešanai tirdzniecības jomā, un lai panāktu Latvijas muitas sistēmas tuvināšanos Kopienas sistēmai, tādējādi sagatavojot ceļu tiem liberalizācijas pasākumiem, kas plānoti saskaņā ar šo Līgumu.

2. Šai sadarbībai jo sevišķi jāietver sekojošais:

- informācijas apmaiņa, ieskaitot informāciju par izmeklēšanas metodēm;
- starptautisko infrastruktūru izveide;
- vienota administratīva dokumenta ieviešana un Latvijas un Kopienas tranzīta sistēmu savstarpēja savienošana;
- inspekciju un formalitāšu vienkāršošana attiecībā uz preču pārvadājumiem;
- semināru un prakses organizēšana;
- palīdzība moderno muitas informācijas sistēmu ieviešanā.

Kopiena sniedz tehnisko palīdzību, kur tas nepieciešams.

3. Neierobežojot turpmāko sadarbību, kas paredzēta šajā Līgumā, un jo sevišķi 100. pantā un VII Sadaļā, savstarpējai palīdzībai starp administratīvajām institūcijām muitas jautājumos ir jānotiek saskaņā ar Protokolu Nr. 5.

97. PANTS

Sadarbība statistikā

1. Sadarbībai šajā jomā mērķis ir attīstīt efektīvu statistikas sistēmu, kas nodrošinātu ātru un laicīgu formu, uz kuru iespējams paļauties un kas ir nepieciešama, lai veicinātu un kontrolētu ekonomisko reformu procesu un veicinātu privātā sektora attīstību Latvijā.

2. Puses sadarbojas jo sevišķi, lai:

- nostiprinātu Latvijas statistikas aparātu;
- ieviestu harmonizāciju ar starptautiskajām (un jo sevišķi Kopienas) metodēm, standartiem un klasifikācijām;
- nodrošinātu datus, kas nepieciešami, lai atbalstītu un kontrolētu ekonomisko reformu;
- nodrošinātu privātā sektora ekonomiskos subjektus ar nepieciešamajiem makroekonomiskajiem un mikroekonomiskajiem datiem;
- garantētu datu konfidencialitāti;
- apmainītos ar statistikas informāciju.

3. Kopiena sniedz tehnisko palīdzību, kad tas nepieciešams.

98. PANTS Ekonomika

1. Kopiena un Latvija veicina ekonomisko reformu procesu un integrāciju, sadarbojoties ar nolūku uzlabot abu Pušu ekonomisko sistēmu izpratni, un lai formulētu un ieviestu ekonomisko politiku tirgus ekonomikā.

2. Lai to panāktu, Kopiena un Latvija:

- veic informācijas apmaiņu par makroekonomisko attīstību un izredzēm un par attīstības stratēģijām;

- kopīgi analizē abu Pušu interesējošos ekonomiskos jautājumus, ieskaitot ekonomiskās politikas formulēšanu un tās ieviešanas instrumentus;

- jo sevišķi izmantojot programmu Akcijai par Sadarbību Ekonomikā (ASE), veicina plašu sadarbību starp ekonomistiem un pārvaldniekiem Kopienā un Latvijā ar nolūku veicināt know-how nodošanu ekonomiskās politikas veidošanai un nodrošināt plašu no tādas politikas veidošanas pētījumiem izrietošo rezultātu izplatīšanu.

99. PANTS Sabiedrības administrācija

Puses veicina sadarbību starp savām sabiedrības pārvaldes institūcijām, ieskaitot apmaiņu programmu izveidi ar nolūku uzlabot savstarpējās zināšanas par abu Pušu attiecīgo sistēmu struktūru un funkcionēšanu.

100. PANTS Narkotikas

1. Savu attiecīgo pilnvaru un kompetenču ietvaros Puses sadarbojas, lai palielinātu tās politikas un to pasākumu iedarbīgumu, kuru nolūks ir vērsties pret nelikumīgo narkotisko vielu un psihotropo vielu ražošanu, piegādi un tirdzniecību, ieskaitot to ražošanai nepieciešamo ķīmikāliju piegādes aizkavēšanu, kā arī lai veicinātu narkotiku pieprasījuma samazināšanos un novēršanu.

2. Puses vienojas par nepieciešamajām sadarbības metodēm, lai sasniegtu šos mērķus, ieskaitot kopīgas darbības uzsākšanu.

3. Sadarbībai šajā jomā ir jābalstās uz savstarpējām konsultācijām un ciešu sadarbību starp Pusēm attiecībā uz tiem mērķiem un pasākumiem tajās jomās, kas minētas 1. paragrāfā, un kas inter alia ietver tehnisko palīdzību no Kopienas puses, kur tā ir nepieciešama.

Sadarbība, kuras mērķis ir nepieļaut nelikumīgo narkotisko vielu un psihotropo vielu tirdzniecību, ietver tehnisko un administratīvo palīdzību, ieskaitot:

- nacionālās likumdošanas sagatavošanu un ieviešanu;

- institūciju un informācijas centru, un sociālās veselības centru radīšanu vai nostiprināšanu;

- to institūciju darbības efektivitātes palielināšanu, kuras nodarbojas ar nelikumīgās narkotisko vielu tirdzniecības apkarošanu;

- personāla apmācības un pētījumus;

- narkotiku vai psihotropo vielu ražošanai nepieciešamo ķīmikāliju piegādes aizkavēšanu, izveidojot piemērotus standartus, kas līdzvērtīgi tiem, kas tiek izmantoti Kopienā un attiecīgajās starptautiskajās institūcijās, jo sevišķi Ķīmiskās Rīcības Uzdevumu Grupā (ĶRUG).

Puses var piekrist ietvert citas jomas.

VII SADAĻA
SADARBĪBA NELIKUMĪGO DARBĪBU NOVĒRŠANĀ
101. PANTS

1. Puses sadarbojas savu pilnvaru un kompetenču ietvaros ar nolūku aizkavēt jo sevišķi sekojošās nelikumīgās darbības:

- nelikumīgo imigrāciju un savu pilsoņu nelikumīgo klātbūtni otras Puses teritorijā, ņemot vērā atkaluzņemšanas principus un praksi;
- korupciju;
- nelikumīgās operācijas, ieskaitot ar rūpniecības atkritumiem un viltotiem ražojumiem;
- nelikumīgo narkotiku un psihotropo vielu tirdzniecību;
- nelikumīgo radioaktīvo un kodolmateriālu tirdzniecību;
- nelikumīgo autotransporta līdzekļu pārvietošanu;
- organizēto noziedzību.

2. Sadarbība jautājumos, kas minēti 1. paragrāfā, tiek balstīta uz savstarpējām konsultācijām un ciešu koordināciju starp Pusēm un ietver tehnisko un administratīvo palīdzību attiecībā uz:

- nacionālās likumdošanas sagatavošanu;
- informācijas centru izveidi;
- to institūciju darbības efektivitātes palielināšanu, kam uzdots novērst nelikumīgās darbības;
- personāla apmācībām un izmeklēšanas iespēju attīstīšanu;
- savstarpēji pieņemamu pasākumu formulēšanu ar nolūku nepieļaut nelikumīgās darbības.

Puses var piekrist ietvert citas jomas.

VIII SADAĻA
KULTŪRAS SADARBĪBA
102. PANTS

1. Puses apņemas veicināt, rosināt un attīstīt kultūras sadarbību. Kur tas ir piemēroti, Kopienas kultūras sadarbības aktivitātes vai arī tās, kuras veic viena vai vairākas Dalībvalstis, var tikt paplašinātas, iekļaujot tajās Latviju, un var tikt tālāk izvērstas citas aktivitātes, kurās ir ieinteresētas abas Puses.

Šī sadarbība jo sevišķi var ietvert:

- literatūras tulkojumus;
- nekomerciālo mākslas darbu un mākslinieku apmaiņu;
- pieminekļu un vēsturisko vietu (arhitektūras un kultūras mantojuma) konservāciju un atjaunošanu;
- apmācības;
- kultūras pasākumus (piem., dziesmu festivālus);
- nozīmīgu kultūras pasākumu popularizēšanu;

- sadarbību starp bibliotēkām.

2. Puses var sadarboties audiovizuālās rūpniecības veicināšanā Eiropā. Tai skaitā, audiovizuālais sektors Latvijā var pieteikties ņemt dalību tajās darbībās, kuras uzsāk Kopiena MEDIA programmas ietvaros saskaņā ar tām procedūrām, kuras noteikušas institūcijas, kas atbild par dažādām darbībām un saskaņā ar 1990. g. 21. decembra Padomes lēmumu par minētās programmas izveidošanu.

Puses koordinē un, kur tas nepieciešams, harmonizē savu politiku attiecībā uz starptautiskajiem tele- un radoraidījumiem, pievēršot īpašu uzmanību jautājumiem, kas saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesību iegādi tām programmām, kas tiek noraidītas ar satelītu vai kabeļu palīdzību, un ar tehniskajiem standartiem audiovizuālajā jomā un Eiropas audiovizuālās tehnoloģijas veicināšanā.

Sadarbība varētu iekļaut, inter alia, apmaiņu ar programmām, stipendijām un iespējām žurnālistu un citu mēdiju profesionāļu apmācībai.

IX SADAĻA FINANSU SADARBĪBA 103. PANTS

Lai sasniegtu šī Līguma mērķus un saskaņā ar 104., 105., 106. un 107. pantu, un neierobežojot 107. pantu, Latvija ir tiesīga uz pagaidu finansu palīdzību no Kopienas puses dāvinājumu un aizdevumu veidā, ieskaitot aizdevumus no Eiropas Investīciju Bankas (EIB) saskaņā ar šīs bankas statūtu 18. panta noteikumiem, lai veicinātu ekonomiskos pārveidojumus Latvijā.

104. PANTS

Šī finansiālā palīdzība tiek sniegta, izmantojot:

- vai noteiktas daudzgadīgas mērķprogrammas ietvaros, izmantojot PHARE, ko paredz Padomes noteikumi EEC Nr. 3906/89, ar papildinājumiem, vai arī kādas jaunas finansu struktūras ietvaros, ko Kopiena izveidoju pēc konsultācijām ar Latviju un ņemot vērā apsvērumus, kas izklāstīti 105. un 106. pantā.

- aizdevumus, ko nodrošina Eiropas Investīciju Banka noteiktajos limitos un noteiktā laika periodā, kas vēl nosakāms, pēc konsultācijām ar Latviju, pielietojot attiecīgos Savienības Līguma noteikumus.

105. PANTS

Kopienas finansu palīdzības mērķi un jomas tiek noteikti mērķprogrammā, par ko vienojas abas Puses. Pusēm jāinformē Asociācijas Padome.

106. PANTS

1. Kopiena, ja rodas īpaša nepieciešamība un ņemot vērā visu finansu resursu pieejamību, pēc Latvijas pieprasījuma un saskaņojumā ar starptautiskajām finansu institūcijām, G24 kontekstā, izskata pagaidu finansu palīdzības piešķiršanas iespējas,

- lai atbalstītu pasākumus ar mērķi saglabāt Latvijas valūtas konvertējamību;

- lai atbalstītu vidēja ilguma termiņa stabilizāciju un strukturālās pielāgošanas centienus, ieskaitot palīdzību maksājumu bilances jautājumos.

2. Finansu palīdzība ir atkarīga no tā, vai Latvija iesniedz Kopienai apstiprināšanai SVF atbalstītas programmas G24 kontekstā, kad nepieciešams, lai uzturētu konvertējamību un/vai nodrošinātu tās ekonomikas pārkārtošanu, vai Latvija pastāvīgi ievēro šīs programmas un vai tā rīkojas saskaņā ar galējo mērķi -- strauju pāreju uz pašaušanos uz finansu līdzekļiem no privātiem avotiem.

3. Asociācijas Padome tiks informēta par nosacījumiem, pie kuriem šī palīdzība tiks sniegta un par Latvijas saistībām attiecībā uz šādu palīdzību.

107. PANTS

Kopienas finansiālā palīdzība ir jānovērtē atkarībā no tām vajadzībām, kas rodas un no Latvijas attīstības līmeņa, un ņemot vērā noteiktās prioritātes un Latvijas ekonomikas absorbcijas spēju, spēju atmaksāt aizdevumus un virzīties uz priekšu ceļā uz tirgus ekonomikas sistēmu un pārveidojumiem Latvijā.

108. PANTS

Lai nodrošinātu optimālu pieejamo resursu izmantošanu, Puses nodrošina to, ka Kopiena sniedz palīdzību ciešā saskaņotībā ar palīdzību no citiem avotiem, tādiem kā Dalībvalstis, citas valstis, ieskaitot G24, un starptautiskās finansu institūcijas, tādas kā Starptautiskais Valūtas Fonds, Starptautiskā Rekonstrukcijas un Attīstības Banka un Eiropas Rekonstrukcijas un Attīstības Banka.

109. PANTS

Latvija piedalās Kopienas struktūru programmās, konkrētās programmās, projektos vai citās darbībās jomās, kas noteiktas Pielikumā XVIII. Neietekmējot pastāvošo Latvijas piedalīšanos darbībās, kas noteiktas Pielikumā XVIII, Asociācijas Padome nosaka noteikumus un nosacījumus Latvijas līdzdalībai šādās darbībās. Latvijas finansu ieguldījumam darbībās, kas noteiktas Pielikumā XVIII, ir jābalstās uz principu, ka Latvija apmaksā izdevumus, kas rodas no pašas tās piedalīšanās. Ja nepieciešams, Kopiena var nolemt katra atsevišķa gadījuma pamatā un saskaņā ar noteikumiem, kas attiecas uz Eiropas Kopienų vispārējo budžetu, maksāt papildus samaksu Latvijas ieguldījumam.

X SADAĻA INSTITUCIONĀLIE, VISPĀRĒJIE UN NOSLĒGUMA NOSACĪJUMI 110. PANTS

Ar šo tiek izveidota Asociācijas Padome, kas pārrauga šī Līguma īstenošanu. Tā tiekas ministru līmenī reizi gadā un tad, kad rodas nepieciešamība. Tā izskata jebkuru būtisku jautājumu, kas rodas šī Līguma ietvaros un jebkuru citu savstarpēju vai starptautisku jautājumu, kurā ir ieinteresētas abas Puses.

111. PANTS

1. Asociācijas Padome sastāv no Eiropas Savienības Padomes locekļiem un Eiropas Kopienų Komisijas locekļiem, no vienas puses, un no dalībniekiem, kurus ieceļ Latvijas valdība -- no otras puses.
2. Asociācijas Padomes locekļi var iecelt savus pārstāvjus saskaņā ar nosacījumiem, kas ir izklāstāmi tās procedūru noteikumos.
3. Asociācijas Padome pieņem savus procedūru noteikumus.
4. Asociācijas Padomi pārmaiņus vada kāds no Eiropas Savienības Padomes locekļiem un kāds Latvijas valdības loceklis -- saskaņā ar nosacījumiem, kas ir izklāstāmi tās procedūru noteikumos.
5. Kur nepieciešams, Eiropas Investīciju Banka ņem dalību kā novērotājs Asociācijas Padomes darbā.

112. PANTS

Asociācijas Padome, nolūkā sasniegt šī Līguma mērķus, ir tiesīga pieņemt lēmumus gadījumos, kas te paredzēti. Pieņemtie lēmumi ir Pusēm saistoši, kuras pieņem attiecīgus pasākumus, lai ieviestu pieņemtos lēmumus. Asociācijas Padome var arī pieņemt atbilstošas rekomendācijas.

Tā pieņem savus lēmumus un rekomendācijas, abām Pusēm vienojoties.

113. PANTS

1. Katra no abām Pusēm var nodot Asociācijas Padomei jebkuru strīdu, kas attiecas uz šī Līguma īstenošanu vai skaidrojumu.
2. Asociācijas Padome var atrisināt tādu strīdu ar savu lēmumu.
3. Katra Puse ir saistīta ar pienākumu veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu lēmumu, kas minēts 2. paragrāfā.
4. Gadījumā, ja nav iespējams atrisināt strīdu saskaņā ar šī panta 2. paragrāfu, tad katra Puse var ziņot otrai par arbitra nozīmēšanu, un otrai Pusei tad divu mēnešu laikā ir jānozīmē savs arbitrs. Lai pielietotu šo procedūru, Kopiena un Dalībvalstis ir uzskatāmas par vienu Pusi šajā strīdā.

Asociācijas Padome nozīmē trešo arbitru.

Arbitru lēmums ir pieņemams ar balsu vairākumu.

Katrai Pusei tādā strīdā ir jāspēr soļi, kas nepieciešami, lai īstenotu arbitru lēmumu.

114. PANTS

1. Asociācijas Padomei tās pienākumu pildīšanā palīdz Asociācijas Komiteja, kas ir veidota no Eiropas Savienības Padomes locekļiem un Eiropas Kopienų Komisijas locekļiem, no vienas puses, un no Latvijas valdības pārstāvjiem -- no otras puses, parasti vecāko valsts ierēdņu līmenī.

Savos procedūru noteikumos Asociācijas Padome nosaka Asociācijas Komitejas pienākumus, starp kuriem ir jābūt Asociācijas Padomes sapulču sagatavošanai un noteikumiem par to, kā šai Komitejai ir jāfunkcionē.

2. Asociācijas Padome var deleģēt Asociācijas Komitejai jebkuru no tās pilnvarām. Šajā gadījumā Asociācijas Komiteja pieņem savus lēmumus saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti 112. pantā.

115. PANTS

Asociācijas Padome var nolemt izveidot jebkuru citu speciālo komiteju vai kādu institūciju, kas tai var palīdzēt veikt savus pienākumus.

Savos procedūru noteikumos Asociācijas Padome nosaka tādu komiteju vai institūciju sastāvu un pienākumus un to, kā tie funkcionē.

116. PANTS

Ar šo tiek izveidota arī Parlamentārā Komiteja. Tā ir forums Latvijas parlamenta locekļiem un Eiropas parlamenta locekļiem, lai tiktos un apmainītos ar viedokļiem. Tā tiek noteiktos laika periodos, kurus tā pati nosaka.

117. PANTS

1. Parlamentārā Komiteja sastāv no Eiropas Parlamenta locekļiem, no vienas puses, un no Latvijas Parlamenta locekļiem -- no otras puses.

2. Parlamentārā Komiteja pieņem savus procedūru noteikumus.

3. Parlamentāro Komiteju pārmaiņus vada kāds no Eiropas Parlamenta locekļiem un kāds Latvijas Parlamenta loceklis -- saskaņā ar nosacījumiem, kas ir izklāstāmi tās procedūru noteikumos.

118. PANTS

Parlamentārā Komiteja var pieprasīt nepieciešamo informāciju attiecībā uz šī Līguma īstenošanu no Asociācijas Padomes, kas tad piegādā Komitejai pieprasīto informāciju.

Parlamentārā Komiteja ir jāinformē par Asociācijas Padomes lēmumiem.

Parlamentārā Komiteja var iesniegt rekomendācijas Asociācijas Padomei.

119. PANTS

Šī Līguma ietvaros katra Puse apņemas nodrošināt, lai otras Puses fiziskajām un juridiskajām personām būtu pieeja, kas ir brīva no diskriminācijas salīdzinājumā ar pirmās Puses pilsoņiem, kompetentām tiesām un Pušu administratīvajām institūcijām, lai aizstāvētu to individuālās tiesības un to tīpašuma tiesības, ieskaitot tās, kas attiecas uz intelektuālo, rūpniecisko un komerciālo tīpašumu.

120. PANTS

Nekas no šajā Līgumā izklāstītā nevar aizkavēt kādu no Pusēm veikt jebkurus pasākumus:

(a) ko tā uzskata par nepieciešamiem, lai nodrošinātu, ka netiek izpausta informācija, kuras izpaušana būtu pretēja tās būtiskām drošības interesēm;

(b) kas attiecas uz ieroču, munīcijas vai kara materiālu ražošanu vai tirdzniecību, vai arī uz tiem pētījumiem, izstrādi vai ražošanu, kam ir būtiska nozīme aizsardzības lietās, ar nosacījumu, ka tādi pasākumi nepasliktina konkurences nosacījumus tiem ražojumiem, kas nav tieši paredzēti militāriem mērķiem;

(c) ko tā uzskata par būtiskiem savai drošībai nopietnu iekšēju nekārtību gadījumā, kas ietekmētu likumības un kārtības saglabāšanu, kara vai nopietna starptautiska saspīlējuma gadījumā, kas būtu kara drauds, vai arī lai izpildītu saistības, ko tā uzņēmusies, lai saglabātu mieru un starptautisko drošību;

(d) ko tā uzskata par būtiskiem, lai ievērotu savas starptautiskās saistības un apņemšanās par rūpniecības preču un tehnoloģiju divējādās izmantošanas kontroli.

121. PANTS

1. Jomās, uz kurām attiecas šis Līgums un neierobežojot nevienu no te ietvertajiem konkrētajiem noteikumiem:

- pasākumi, ko Latvija ievieš attiecībā uz Kapienu, nedrīkst izraisīt nekādu diskrimināciju starp Dalībvalstīm, to pilsoņiem vai arī to kompānijām vai nodaļām,

- pasākumi, ko Kapiena ievieš attiecībā uz Latviju, nedrīkst izraisīt nekādu diskrimināciju starp Latvijas pilsoņiem vai arī tās kompānijām vai nodaļām.

2. 1. paragrāfa nosacījumi neietekmē Pušu tiesības pielāgot attiecīgos savas fiskālās likumdošanas nosacījumus attiecībā uz tiem nodokļu maksātājiem, kuri nav vienādā situācijā attiecībā uz savu dzīves vietu.

122. PANTS

Preces, kuru izcelsme ir Latvija, nebauda lielāku labvēlību, tās importējot Kopienā, par tiem nosacījumiem, kas tiek pielietoti starp Dalībvalstīm pašām.

Nosacījumi, kas tiek piešķirti Latvijai saskaņā ar IV Sadaļu un V Sadaļas I nodaļu, nav labvēlīgāki par tiem nosacījumiem, kas tiek pielietoti starp Dalībvalstīm pašām.

123. PANTS

1. Puses veic jebkādus vispārējus vai konkrētus pasākumus, kas ir nepieciešami, lai izpildītu šī Līguma saistības. Tām ir jānodrošina, lai šajā Līgumā sprautie mērķi tiktu sasniegti.

2. Ja jebkura no Pusēm uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu šī Līguma saistību, tad tā var veikt atbilstošus pasākumus. Pirms tā rīkoties, izņemot īpaša steidzīguma gadījumus, tai ir jāiesniedz Asociācijas Padomei visa attiecīgā informācija, kas nepieciešama situācijas pamatīgai izmeklēšanai ar nolūku atrast risinājumu, kas Pusēm pieņemams.

Izvēloties pasākumus, prioritāte ir dodama tiem, kas vismazāk traucē šī Līguma funkcionēšanai. Par šiem pasākumiem ir nekavējoties jāziņo Asociācijas Padomei, un par tiem ir jākonsultējas Asociācijas Padomes ietvaros, ja to pieprasa otra Puse.

124. PANTS

Šis Līgums nedrīkst, pirms nav sasniegtas vienādas tiesības indivīdiem un ekonomiskajiem subjektiem saskaņā ar šo Līgumu, ietekmēt tās tiesības, kas tiem piešķirtas saskaņā ar Līgumiem, kas saista vienu vai vairākas Dalībvalstis, no vienas puses, un Latviju, no otras puses, izņemot Kopienas kompetences sektoros un neietekmējot Dalībvalstu saistības, kas paredzētas šajā Līgumā to kompetences sektoros.

125. PANTS

Šī Līguma nozīmē termins "Puses" nozīmē Kopiena vai tās Dalībvalstis, vai arī Kopiena un tās Dalībvalstis saskaņā ar to atbilstošajām pilnvarām, no vienas puses, un Latvija, no otras puses.

126. PANTS

Protokoli Nr. 1 līdz 5 un Pielikumi Nr. I līdz XVIII ir šī Līguma neatņemamas sastāvdaļas.

127. PANTS

Šis Līgums ir noslēgts uz neierobežotu laika periodu.

Katra no Pusēm ir tiesīga atteikties no šī Līguma, ziņojot par to otrai Pusei. Šis Līgums pārstās darboties sešus mēnešus pēc tāda paziņojuma datuma.

128. PANTS

Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariāts ir šī Līguma uzglabātājs.

129. PANTS

Šis Līgums attiecas uz, no vienas puses, teritorijām, kurās ir spēkā Līgumi, ar kuriem tika izveidota Eiropas Kopiena, Eiropas Atomenerģētikas Kopiena un Eiropas Ogļu un Tērauda Kopiena, un saskaņā ar nosacījumiem, kas ietverti šajos Līgumos, un, no otras puses, uz Latvijas Republikas teritoriju.

130. PANTS

Šis Līgums ir sastādīts divos eksemplāros dāņu, nīderlandiešu, angļu, somu, franču, vācu, grieķu, itāļu, portugāļu, spāņu, zviedru un latviešu valodās, un katrs no šiem tekstiem ir vienādi autentisks.

131. PANTS

Šo Līgumu Puses apstiprinās saskaņā ar savām pašu procedūrām.

Šis Līgums stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc datuma, kad Puses viena otru informē par to, ka pirmajā paragrāfā minētās procedūras ir izpildītas.

Pēc šī Līguma stāšanās spēkā tas aizstāj Līgumu starp Eiropas Ekonomisko Kopienu un Latviju par Tirdzniecību un Ekonomisko un Komerčiālo Sadarbību, kas parakstīts Briselē 1992. g. 11. maijā.

Šis Līgums ir daļēji balstīts uz, un tas tālāk attīsta un ietver tos pamatnosacījumus, kas ir ietverti Līgumā starp Eiropas Kopienu, Eiropas Atomenerģētikas Kopienu un Eiropas Ogļu un Tērauda Kopienu un Latvijas Republiku par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītiem Jautājumiem, kas parakstīts 1994. g. 18. jūlijā. Pēc šī Līguma stāšanās spēkā tas aizstāj Līgumu par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītiem Jautājumiem.

Saskaņā ar Līgumu par Tirdzniecību un Ekonomisko un Komerčiālo Sadarbību izveidotās Apvienotās Komitejas, kas arī pilda pienākumus, kas noteikti saskaņā ar Līgumu par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītajiem Jautājumiem, lēmumi paliek spēkā līdz tie tiek atsaukti ar Asociācijas Padomes lēmumiem.

Asociācijas Padome savā pirmajā sēdē pieņem visas šī Līguma izmaiņas -- tajā skaitā tās, kas attiecas uz Protokoliem un Pielikumiem -- kas ir nepieciešamas, lai saskaņotu tos ar izmaiņām Līgumā par Brīvo Tirdzniecību un ar Tirdzniecību Saistītajiem Jautājumiem, par kuriem vienosies Apvienotā Komiteja laikā starp šī Līguma parakstīšanu un spēkā stāšanos.